

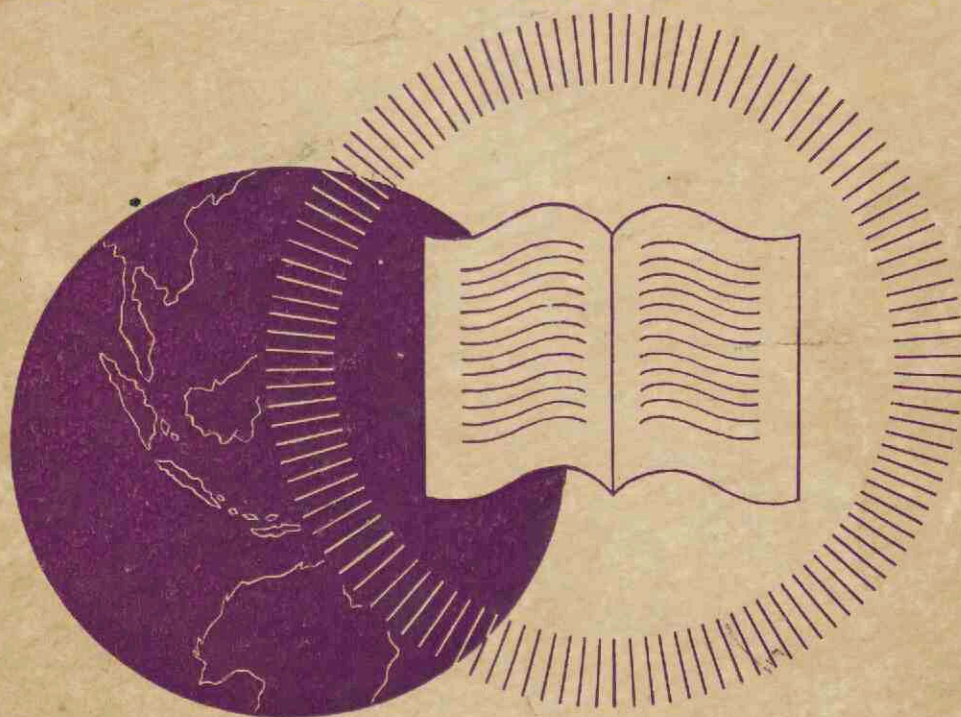

Atlas van de terreinen der Protestantsche zending in Nederlandsch Oost- en West-Indie?.

<https://hdl.handle.net/1874/402137>

ATLAS

VAN DE TERREINEN DER
PROTESTANTSCH E ZENDING
IN NEDERLANDSCH OOST-EN WEST-INDIË

UITGAAF VAN HET ZENDINGSBUREAU
DER SAMENWERKENDE ZENDINGSCORPORATIES

T E O E G S T G E E S T
1 9 3 7

H-8-91

H
11
78

Bibliotheek
NEDERL. ZENDINGSHOGESCHOOL
OEGSTGEEST

Bibl. Hendrik Kraemer Inst.

7110 030 3788

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK UTRECHT

3946 8636

W

ATLAS

VAN DE TERREINEN DER

PROTESTANTSCH E ZENDING

IN

NEDERLANDSCH OOST- EN WEST-INDIË.

UITGAAF VAN HET ZENDINGSBUREAU
DER SAMENWERKENDE ZENDINGSCORPORATIES
TE OEGSTGEEST.

1937.

INHOUDSOPGAVE.

1. Overzichtskaat van den Zendingsarbeid in Ned.
Oost-Indië.	9. Midden-Celebes (Posso).
2. West-Java.	10. West-Midden-Celebes (Rante Pao en Mamasa).
3. Midden-Java.	11. Zuidoost-Celebes.
4. Oost-Java.	12. Overzichtskaat van Celebes.
5. Bataklanden.	13. Sangihe- en Talaudeilanden.
6. Bataklanden en omgeving.	14. Halmahera.
7. Zuid-Borneo.	15. Bali, Soemba, Timor en omgeving.
8. Noordoost-Celebes, A. De Minahassa,
B. Bolaäng Mongondow.	16. Molukken en Zuid-Ooster-eilanden.
	17. Nieuw-Guinea.
	18. Suriname.

ATLAS

DE FETTERMAN

PROTESTANT

PROTESTANT

PROTESTANT

PROTESTANT

PROTESTANT

PROTESTANT

PROTESTANT

PROTESTANT

PROTESTANT

PROTESTANT

PROTESTANT

TER INLEIDING.

Al langen tijd werd de behoefte gevoeld aan een atlas van de terreinen der Protestantsche Zending in Nederlandsch Oost- en West-Indië. Degenen, die met de Zending meelevende, willen gaarne nagaan, waar de zendelingen wonen en werken. Het viel niet gemakkelijk in die behoefte te voorzien. Er is veel mutatie in het groeiend werk der Zending. Maar ook moest men iemand hebben, die én de Zending kende én met de aardrijkskunde goed op de hoogte was, en bovendien kaarten kon teekenen. Verder moest steeds naar beknoptheid worden gestreefd.

Wij waren zoo gelukkig in den heer Adr. van der Endt iemand te vinden, die voor deze taak berekend was en haar met liefde vervulde. Gedurende 20 jaren is hij Hoofd geweest van de Hollandsch Inlandsche School te Kota-mobagoe (Bolaëng Mongondow) en thans als leider van het Internaat der Nederlandsche Zendingsschool geeft hij aan de leerlingen dier school onderwijs in de Zendingsgeschiedenis. De heer Van der Endt begon met het teekenen van kaarten der verschillende Zendingsterreinen, welke als bijlagen in de jaren 1934, 1935 en 1936 bij het Nederlandsch Zendingsblad zijn gevoegd en door de lezers zeer gewaardeerd werden. Aanvankelijk bestond het plan die kaarten te bundelen, maar dat ging niet zoo eenvoudig als men ondersteld had. Er moest nog heel wat worden aangevuld en gewijzigd.

Een toelichting op de kaarten werd geschreven door Ds. Joh. Rauws, terwijl de heer N. Heertjes zorgde voor een alfabetisch register op de namen. Den heer H. G. de Smit te 's-Gravenhage danken wij voor de lithografische verzorging.

Bij de samenstelling mochten wij dankbaar gebruik maken van de medewerking van verscheiden Zendingsarbeiders, vooral bij de kaarten van West- en Oost-Java, de Bataklanden, verschillende deelen van Celebes, Halmahera en Suriname. Wij zijn daarvoor zeer erkentelijk.

De spelling is in hoofdzaak overeenkomstig de lijst van aardrijkskundige namen, uitgegeven door de Indische Regeering in 5 Aug. 1925. Enkele malen werd hiervan afgeweken, b.v. Posso in pl.v. Poso, Minahassa in pl.v. Minahasa, enz. met het oog op Nederlandsche gebruikers, die minder op de hoogte zijn van de Indonesische klankwetten; verder hier en daar na overleg met de zendelingen om diverse motieven. De naam Nieuw-Guinee, die jarenlang gebruikt is, werd weer Nieuw-Guinea, naar aanleiding van het voorstel in het Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap van Januari 1937, bldz. 139.

Van de terreinen der Roomsche Katholieke Missie in Oost-Indië bestaat een afzonderlijke atlas. Daarom hebben wij gemeend, de missieposten te kunnen weglaten en ons te bepalen tot de Protestantsche Zending.

Het is een eerste uitgaaf, die spoedig door een tweede zal worden gevolgd, als er behoefte aan blijkt te bestaan. Met het oog op een eventueele tweede uitgaaf houden wij ons daarom aanbevolen voor verbeteringen, enz.

Moge deze atlas er toe bijdragen om de kennis van de Zendingsterreinen te vermeerderen!

HET ZENDINGSBUREAU.

Lentemaand 1937.

ALPHABETISCH REGISTER.

AFKORTINGEN:

n = Noord	no = Noord-Oost	m = midden	l = landstreek
o = Oost	nw = Noord-West	b = berg, gebergte	r = rivier
z = Zuid	zo = Zuid-Oost	bk = bijkkaart	t = terrein
w = West	zw = Zuid-West	e = eiland, eilandengroep	v = volk

In de 2e kolom vindt men een verwijzing naar het kaartblad, speciaal naar eventueel vetgedrukte nummers en letters.

A.		Baba	17 w	Bengko r	9 z	Bone (golf van)	1
Abenastoon	18 A z	Babad	4 n	Bengo	12 z	Bonebae	9 no
Aboro	16 B	Babao	15 D	Benkoelen	1	Bongka r	9 no
Adonara	15 D	Babar eil.	1, 16 D	Benoea	11 z	Bongsoredjo	4 n
Adipolo	3 z	Bada l	9 m	Bente	9 o	Bonthain	12 z
Adiredjo	3, z	Badakaia	9 m	Benteng	12 z	Bora	9 nw
Aditojo	4, m	Badjo	10 zo	Beo	13 B w	Borneo (Z-Oost)	7
Aek Poeli r	5, m	Bagan siapi-api	6 no	Beong	13 F	Borneo (Br. Noord-)	1
Aek Raisan r	5, w	Bailengit	14	Berastagi	6 n	Borneo e	1 m
Aek Saroealla r	5, m	Baing	15 C	Berau l	17 n	Boroko	8 B, 12 n
Agilla	18 A, 18 B	Bajondo	9 z	Berg en dal	18 A	Boschianti	18 A z
Ahanari	16 D	Bakara	5 z	Berkat Baroe	16 A	Bosnek	17 n
Alilo	16 D	Balambano	9 zo	Berlijn	18 B z	Botopasi	18 A z
Airmadidi	8 A, B, n	Bali e	1, 4, 15 A, 15 B	Beropa	10 n	Boven-Digoel l	17 o
Ajoeh r	7, o	Balige	5, 6	Berseba	18 B z	Brantas r	3, 4
Alang	16 B	Balikpapan	1, 7 o	Besoa	9 w	Brebas	2, 3 n
Alaslanden l	6 n	Baloesa	9 nw	Biak e	17 n	Britsch Noord	
Albina	18 A, no	Banasoe	9 w	Biang	14	Borneo	1 n
Alfoeren-Zee	16 D, 17 zw	Banano	9 n	Biara e	13 A, 13 D w	Bromo b	4 o
Alkmaar	18 B, n	Banda e	1, 16 A, 17	Bila r	7 zw	Buitenzorg	1, 2
Alor e	1, 15 A, 15 D	Banda-Naira e	16 C, 17	Billiton e	1	Bwool	12 n
Amahai	1, 16 A	Banda-Zee	1, 16 D, 17	Bima	15 A		
Ambapa	11 m	Bandar	6 n	Binta-oena l	8 B n	C.	
Ambarawa	3 n	Bandjaran	2 m	Bintoeang	10 m	Carolina	18 B
Ambarita	5 n	Bandjermasin	1, 7 zo	Bintoenigolf	17 w	Carolina	18 A
Ambon	1, 16 A, 16 B	Bandoeng	1, 2 m	Bitjoli	14 zo	Catharina Sophia	18 A, 18 B w
Ameroro	11 o	Bangga	9 nw	Blitar	3, 4 z	Celebes	1, 12
Amesioe	11 o	Banggai-arch.	12 o	Blondo	8 m	Celebes	
Amoental	7 o	Banggaiba	9 w	Blora	4 n	Celebes	
Amoerang	8 A, 8 B, 12	Bangil	4 n	Bodjonegoro	3, 4 n	(Noord-Oost)	8
Ampana	9 no	Bangka e	1	Boekakajoe	10 m	Celebes (Midden)	9
Ampenan	15 A	Bangkalan	4	Boeang	13 D	Celebes	
Amsterdam bk	1	Bangoen Poerba	6 m	Boeboenan	15 B	(West-Midden)	10
Anakalang	15 C	Banjakeil.	6 nw	Boejat r	8 A z	Celebes (Zuid-Oost)	11
Andai	17 n	Banjoemas	3 z	Boejeompondoli	9 m	Celebes-Zee	1, 8 A, 8 B
Andaoet	16 D	Banjoewangi	4 o, 15 B	Boekide	9 no		12, 13
Ando-olo	11 z	Bantam l	2 w	Boekit Barisan b	13 F	Charlottenburg	18 A, 18 B
Anggi-meer	17 n	Bantjea	9 m	Boekit-Raja b	1 w, 5 nw-zo	Cheribon	2, 3 w
Angin ²	10 o	Baoe l	9 no	Boekoe-ma-titi	7 n	Chineesche Zee	
Angkola l	5 z 6 m	Baoen	15 D	Boela	14 w	(Zuid-)	1 n
Angkora r	9 z	Barabai	7 o	Boelagi	16 A	Chr. Geref. Kerck	
Anoes e	17 no	Barisan (Boekit-) b	1 w	Boeleng	12 o	(terrein)	12 w
Arangkao	13 no	Barito r	7 zo	Boeli l	15 B	Commewijne r	18 B z-n
Ardojeno b	4 m	Baroe	12 z	Boeli	14 no	Coppeneane r	18 A
Argoenibaai	17 w	Baroe	14 w	Boeli	14 o	Corantijn r	18 A w
Arma	16 D	Baroe-poe	10 m	Boeli-baai	14 o	Cottica r	18 A, 18 B
Aroe-eil.	1, 16 D, 17	Baroes	5, 6 w	Boelik r	7 w	Ceram e	1, 16 A, 17
Aroet r	7 z	Barona	14 n	Boelili	9 m	Ceram-laet eil.	17 nw
Asahan r	5, 6 nw	Batang Angkola r	6 m	Boeloesari	4 m		
Asaoe	11 m	Batang Gadis	6 m	Boenakeng e	8 A	D.	
Asimero	14 n	Batang Toroe	5 z	Boengabondar	5 zo	Dago	18 C z
Atamboea	15 D	Batang Toroe r	5 z, 6 m	Boentao	10 o	Dai e	16 D
Atapoepoe	15 D	Batantia e	17 n	Boentok	7 o	Dairi l	6 n
Atjeh	6	Batavia	1, 2 n	Boeraoe	9 z	Dajak mama l	7 w
Atlantische Oceaan	18 A, 18 B	Batjan	1, 14, 16 A n	Boeroe e	1, 16 A	Dam	18 A
Awoe (Goenoeng-)	13 C	Batoe-eil.	1, 6 zw	Boeso-boeso	14	Damar e	15 D
		Batoeloe	10 o	Boeta	5 z	Damaoe	13 B o
B.		Batoegantoeng	16 B	Boeton	11, 12 zo	Dampelas	12 B w
Ba'a	15 D	Bazeler Z. Ver. t	7	Bokoe	9 w	Dampit	4 z
Baal van Batavia	2 n	Behar Koemoer	15 D	Bolaang	8 B, 12	Danaredja	3 n
Baal van Galela	14	Behongan	13 G	Bolaang-Itang	8 B n	Dasar	9 no
Baal van Kendari	11 o	Bekasi	2 n	Bolaang-		Dende	10 o
Baal van Kolaka	11	Belalo	11 o	Mongondow	8 A, 8 B, 12	Dengka	15 D
Baal van Tapanoeili	5 w	Belang	8 A z, 12 no	Bombu	9 m, 12	Den Pasar	15 B
		Belawan	6 n	Bonan Dolok	6 m	Demak	3 n
				Bondowoso	1, 4 no		

Demta-baai	17 no	Gani l	14 z	Hoeta Rimbaroe	5 z	Kaoe l, r	14 n
Depok	2 n	Gansee	18 A	Hoeta Salem	5	Kaoeroe	9 no
Digoel-rivier	17 z	Gaoe r	14 no	Hoetalioe	16 B	Kapan	1, 15A, 15D
Dilli	15 D	Garoe	1, 2 z	Hollandia	1, 17 o	Kapiroe	9 nw
Djailolo l	14 w	Gebang r	3 z	Honesi	16 A	Kapoeas r	7 m
Djailolo	14 w	Gede b	2 m	Honitetoe	16 A	Kapoeng	3 n
Djambi	1	Geelvinkbaai	1, 17	Humboldt-baai	17	Karakelong e	13 A, 13 B
Djana	3 z	Gemaf	14 zo			Karakitang e	13 A, 13 G
Djandji-Angkola	5 m	Gemantar	3 z			Karama r	10 nw
Djandji-Matogoe	5	Gendoek	15 D			Karang Assem	15 B
Djapara	1, 3 n	Genjem	17 no			Karanga r	9 zw
Djatibarang	2 no, 3	Ger. Kerk en Ind.				Karanganjar	3 z
Djelai r	7 zw	Kerk t	12 z			Karimata (Straat)	1 m
Djembar	4 o	Ger. Zend. Bond t	12 m z			Karoengo	13 D
Djembrana	15 B	Geroea	14			Karoeni	15 C
Djepon	3, 4 no	Gianjar	15 B			Karau r	7 o
Djerocesoe	15 D	Gimpoe	9 w			Kasigoentjoe	9 n, 12
Djoemo	3 n	Gintoe	9 m			Kasipoete	11 z
Djoentikebon	2 no, 3	Git-git	15 B			Kasoengan	1, 7 m
Djakakarta	1, 3 z	Godda	18 z			Katingan r	7 z
Djombang	4 n	Goede Vrede	18 B			Katoe	9 w
Dobo	1, 16 D, 17	Goed Succes	18 B n			Kawangkoan	8 A
Doda	9 m	Goelaba	18 A z			Kawata	9 z
Dodaga	14 no	Goembasa r	9 nw			Kawate	12 n
Dodonga-baai	14 w	Goenoeng	13 C			Kawi b	4 m
Doë r	9 m	Goenoeng Api e	16 C			Kebebal	3 z
Doemoga	8 B m	Goenoeng Awoe b	13 C			Keboemen	3 z
Doepak	3, 4 w	Goenoeng Meriah	6 n			Kedi	14 n
Dokoelamo	14 n	Goenoeng Poetri	2 n			Kediri	3, 4 m
Dolago r	9 nw	Goenoeng Sitoli	6			Kedoeng-pendjalin	3 n
Dolasi	15 D	Goenoeng Toea	6 m			Kedoengwoeni	3 n
Dolit	14 z	G(oenoeng)				Kefamnanoe	15 D
Dolo	9 nw	Bingkoka b	11 w			Kele'i	9 m
D(olok) Martim-		G(oenoeng)				Kelet	3 n
bang b	5 m	Koelaboe b	6 m			Keloed b	4 m
Dolok Paoeng b	5 m, 6	G(oenoeng)				Kema	8 A
Dolok Pinapan b	5 nw	Meloehoe b	11 o			Kendal	3 n
Dolok Sanggoel	5	G(oenoeng)				Kendari	11, 12
Dolok Simanoek-		Mendoke b	11 z			Kesihan	13 E
manoe b	5 n	G(oenoeng)				Klama	13 B z
Domburg	18 A, 18 B n	Merapi b	6 z			Klawang	13 F
Donggala	1, 9, 12 w	G(oenoeng)				Kinapapoea r	9 n
Dore-baai	17 n	Ophir b	6 z			Kisar e	15 D
Doro	14	G(oenoeng Sitoli)	1, 6			Kisaran	6 n
Doroeme	14 n	G(oenoeng)				Klabat b	8 A no
Dowong-gila	14 n	Wawowonoea b	11 z			Klaten	8 z
Dukona b	14 n	Goentoer b	2 m			Kleine Soenda-eil.	1 z
Duma	14 n	Golf van Bantam	2 n			Klis	15 D
Dwars in den Weg	2 nw	Golf van Bone	1, 9, 10, 11, 12			Kobe-riv.	14 m
		Golf van Gorontalo	8 B z			Kobe	14 z
		Golf van Mori	9 o			Kodi	15 C
		Golf van Tolo	1, 9, 12			Koela Kapoeas	1, 7 zo
		Golf van Tomini	1, 9, 12			Koelandang	12 n
		Gombong	3 z			Koela Koeroen	7 n
		Gorontalo	1, 8 B, 12			Koela-mandjoel	7 nw
		Granman				Koedangan	7 w
		Staalkonde	18 A zo			Koedoes	3 n
		's Gravenhage bk	1			Koekoe	9 m, 12
		Grendeng	3 z			Koekoemoetoekoe	14
		Grissee	4 n			Koelawi l	9 w
		Groningen	18 A, 18 B			Koelina r	9 m
		Groote Oceaan	1, 13, 17			Koemai	7 z
		Groot Sangihe e	13 C			Koembe	17 z
		Guinea e	16, 17			Koemelemboeai	8 A, 8 B, 12
						Koemoel	16 D
						Koempi	9 zo
						Koenigan	2 no, 3
						Koepa-koepa	14 n
						Koepang	1, 15A, 15D
						Koeranga	
						(zie Tomohon)	8 A
						Koeroedoe	17
						Koese r	9 m
						Koesoe	14
						Koeta Radja	1, 5, 6 (bk)
						Koetjoer	4 m
						Koetoardjo	3 z
						Koffiekamp	18 A
						Kokas	17 w
						Kolaka	9, 11 w
						Kolana	15 D
						Kolongan	13 C nw
						Kolonodale	9 o
						Konawe'eha r	11 m
						Koninis	12 o
						Kopa	15 C
						Kopandakan	8 B o
						Korido	17 n

Koro (Lariang) r 9 w
 Korowalelo 9 o
 Kotobangon 8 B o
 Kota Baroe 7 zo
 Kota Boenan 8 B o
 Kota-mobagoe 1, 8 B, 12
 Kotanopan 6 m
 Kota Radja bk 5
 Kota tjane 6 n
 Kota waringin 7 w
 Krakatau 2 w
 Kraksaan 4 n
 Krawang 2 n
 Kronenburg 18 B n
 Kwandang 8 B w
 Kwattahede 18 A
 Kwawi 17 n

L.

La r 9 o
 Laba 14 n
 Laboehan Deli 6 n
 Laboehan 2 w
 Ladongi 11 m
 Lage l 9 n
 Lagoeboti 5
 Lahai r 7 no
 Lahewa 6
 La himboete r 11 m
 Lakor e 15 D
 Lalao l 9 no
 La Lindoe-riv. 11 n
 Laloa 11 z
 Lalombae 11 w
 Lalonga 14 n
 Lalosengi 11 zo
 Lamanggo 13 D
 Lamandau r 7 zw
 Lamasi r 10 o
 Lambarese 9 z
 Lambo 11 m
 Lambocia 1, 11, 12
 Lamboja 15 C
 Lamdesar 16 D
 Lamongan 4 n
 Lampea 9 zo
 Lampeso r 9 zo
 Lampoenghaai 2 nw
 Landawe 11 n
 Langa-tabbetje 18 A o
 Langko 9 w
 Langowan 8 A, 8 B
 Lanosi 9 z
 Laoe-si-momo 6 n
 La'ora 11 z
 Lapango 13 C z
 Larantoea 15 D
 Larai (eil.) 16 D
 Larat 16 D, 17
 Lariang (zie Koro) r 9 w
 La Rona r 9 zo
 La Rona 9 zo
 La Sampara-riv. 11 o
 La Solo rivier 11 n
 Latoehalat 16 B
 Lawara r 9 m
 Laweloe 6
 Lawoe b 3, 4
 Leatoeng 10 o
 Leboni r 9 z
 Leboni 9, 12
 Lee 9 m
 Leger des Heils t 12 w
 Lehi 13 F
 Leksoela 16 A
 Lela 13 G
 Leliëndaal 18 B n
 Leloeb 14 z
 Lely-gebergte 18 A zo
 Lembeh e 8 A
 Lembo Belala 9 zo
 Lemo 9 w, 12 w
 Lemo 9 o, 11 o
 Lempobatoe 10 o
 Lepo-lepo 11 o
 Lesa 13 D
 Leti e 15 D

Letwoeroeng 16 D
 Lewa Pakoe 15 C
 Lia 13 F
 Libanonweg 18 B n
 Likoepang 8 n
 Lilibooi 16 B
 Limboer 15 D
 Limbong 10 n, 12
 Limboto 8 B w
 Lindoe l 9 nw
 Lintong ni Hoeta 5
 Liroeng 13 B n
 Lobo 13 B w
 Loboepining 5 m
 Loeha e 9 zo
 Loebok-hidjoe 7 w
 Loeboek Raja b 5 z, 6
 Loeboek Sikaping 6 z
 Lo'eha e 9
 Loemadjang 4 o
 Loemban Pinasa 5 o

Loewoek 1, 12 o
 Lokon b 8 A n
 Loloda b 14 n
 Loloda l 14 n
 Loloda-eil. 14 n
 Loloda-Zee 14 nw
 Lolomboelan b 8 A z
 Lolotoeara 15 D
 Lolowaee 6
 Lolowoea 6
 Lombagin r 8 B m
 Lombok e 1, 15 A
 Lombok 10 w
 Londi 9 m
 Lontor e 16 C
 Lowangan l 7 o
 Luthersche z t 6

M.

Maänjan l 7 o
 Maba 14 zo
 Maboengka 9 m
 Mac-Cluergolf 1, 17 w
 Madioen 3, 4 m
 Madjalenka 2 no, 3
 Madjene 10 zw
 Madoera e 4
 Magelang 3 m
 Magetan 3, 4 w
 Mahaleta 15 D
 Majoa 9 m
 Maikoer 16 D
 Makaja-pinggo 18 A z
 Makale 10, 12
 Makalehi e 13 A w
 Makassar (Strant-) 1
 Makassar 1, 12 z
 Makian e 14 w
 Malabar b 2 z
 Malabo 10 w
 Malaka 1, 6 no
 Malang 1, 4
 Malei r 9 n
 Malei 9 n
 Maleiers (v.) 7 z
 Malifoet 14
 Malili r 9 z
 Malili 1, 9 z, 12
 Malitoe 9 n
 Mamasa l 10 mw
 Mamasa 1, 10, 12
 Mamberamo r 17 n
 Mambie 10 w
 Mamboeliling b 10 m
 Mamboro 9 nw
 Mamoejoe 10 w
 Mamoejo 14 n
 Manado 1, 8 A, 8 B, 12, 13
 Mandailing l 6 m
 Mandoemai 7 zo
 Manganitoe 13 C w
 Mangarang 13 B w
 Mangloesi 16 A
 Mangoele e 16 A
 Manoeek 16 D

Manokwari 1, 17 n
 Mansinam 17 n
 Mantobi r 7 z
 Mantok 12 o
 Mao r 9 n
 Maoembi 8 A
 Maompang 6 m
 Mappak r 10 m
 Mapane 9 n
 Marabahan 7 zo
 Maratakka r 18 A
 Margaredjo 3 n, 4
 Marienburg 18 B n
 Maripastoon 18 A
 Mariri 8 B n
 Maron 4 z
 Maros 12 z
 Marowijne r 18 A
 Martapoera 7 zo
 Masamba 10 no
 Masela e 16 D
 Masoepoe r 10 m
 Matana 9 zo
 Matana-meer 9, 12
 Mawomba r 9 n
 Medan 1, 5, 6
 Mede riv. 14 n
 Meer van Batoer 15 B
 Meer van Tondano 8 A m
 Meerzorg 18 B n
 Mefa 16 A
 Melolo 15 C
 Memboeka 9 n
 Memboro 15 C
 Menado Toea e 8 A
 Mendawai 7 z
 Mengkatip 1, 7 o
 Menoehing r 7 m
 Mentaja of Sampit r 7 m

Mentawai-eil. 1, 5, 6
 Meos Noem 17 n
 Meoswar e 17 n
 Merapi b 3 m
 Merapi b 4 o
 Meratoes Gebergte 7 o
 Merauke 1, 17 z
 Merbaboe b 3 m
 Mesawa 10 zw
 Meti e 14 n
 Mewe r 9 w
 Mie 1, 17
 Mimika 17 w
 Minahassa l 8 A, 8 B, 12, 13

Minahassa-Kerk (L.) 12 no
 Minanga 13 D
 Mindanno e 1 n
 Mioe r 9 w
 Misalibi 18 A
 Misool e 1, 16 A, 17
 Misool 16 A
 Mlaten 4 n
 Moa e 15 D
 Modjogeloeng 4 n
 Modjokerto 4 n
 Modjowarno 4 n
 Moeara 5
 Moeara Sipongi 6 m
 Moeara-tewe 1, 7 no
 Moelengen 13 E
 Moena e 11, 12
 Moengkoetam 9 z
 Moengo 18 A n
 Moerjo b 3 n
 Moesala e 5, 6
 Moesi 18 B n
 Moga 3 n
 Molibagoe l 8 B z
 Molibagoe 8 B z
 Molintjoe 11 zw
 Molot 16 B
 Moluksche Kerk t 16
 Moluksche Zee 8 A, 8 B, 11, 12, 14
 Momi 17 n
 Mon Desir 18 B n

Montalat r 7 no
 Morawali 9 o
 Mori l 9 m
 Moronge 13 B o
 Morotai e 1, 14 n
 Motoling 8 A z
 Mowewe 11, 12
 Mr. Cornelis 2 n
 Muller Gebergte 7 n

N.

Nabire 17
 Naikdioe 15 D
 Nainggolan 5
 Namlea 16 A
 Nanga-boelik 7 w
 Napoe 9 m
 Naroemonda 5
 Nassaugeb. 18 o
 Natal 6 w
 Natoena-eil. 1 n
 Neder Cochin

China l 1 n
 Nederland bk 1
 Ned. Zend. Gen. (t.) 12 mo
 Ned. Zend. Ver. (L.) 2, 12 zo
 Negara r 7 zo
 Nenoesa 1, 13 a no
 Ngandjoek 3, 4
 Ngawi 3 o
 Nggahei 13 E
 Ngoali 14
 Ngoeloe 4 m
 Ngoro 4 n
 Nias e 1, 5, 6 w
 Nickerie r 18 A
 Nieuw-Guinea 1, 16 A, 17
 Nikiniki 15 D
 Nila 16 D
 Nimboran 1, 17 no
 Noangan 8 B
 Noeltoko 15 D
 Noemfoor e 17 n
 Noesa Laet e 16 A
 Nohoe-nohoe 11 o
 Nonongan 10 m
 Noöngan 8 A
 Nosoe 10 m
 Nw. Amsterdam 18 A, 18
 13 n

O.

Obi-eil. 1, 16 A
 Oeani 9 nw
 Oeë Koeli 9 n
 Oekoesi 15 D
 Oela 9 o
 Oeloe 13 F
 Oeloeai 10 zo
 Oeloean l 5 n
 Oengaran 3 n
 Oepa 14 n
 Oeri 10 no
 Oesoe r 9 z
 Oewe-pae 11 m
 Okaba 17 z
 Oloh Balok l 7 m
 Oloh Katingan l 7 m
 Oloh Ngadjoe l 7 m
 Oloh Soengai l 7 o
 Oma 16 B
 Ombolata 6
 Onan Hasang 5 m
 Onda'e l 9 m
 Ondong 13 F
 Ongkag 8 B m
 Onoe 12 o
 Onoribo 18 B
 Onverwacht 18 B m
 Ornamibo 18 B
 Ot Danoem l 7 n

Ot Moeroeng 1

Ot Pajawoeng 1

Ot Siang 1

Ouw

Overtoom

Overzichtskaart

van de Zendingsterreinen

Overzichtskaart

(algemeene)

Owai r

P.

Padamarang e

Padang

Padang-Lawas 1

Padang-Pandjang

Padang-Sidimpoean

Padoe 1

Pahae 1

Pahandoet

Pajakoemboeh

Pajeti

Pakanten

Pakka²

Pak-pak 1

Palalangan

Paleleh

Palembang

Palipi

Palmas e

Paloppo

Paloe

Paloe riv.

Pamekasan

Pamrian

Pana

Pandan b

Pandeglang

Pandiri

Paneki r

Pangala

Pangaloan

Pangariboean

Pangeo b

Pangharepan

Pangkalanbocoean

Pangkoh

Pangoeroeran

Pansoer napitoe

Pantar e

Pantilang

Paoe

Papandapan b

Pape

Para e

Para r

Paradijs

Parakan

Paramaribo

Paramaribo

(omgeving)

Paranginan

Parangisi

Parapat

Parawakka

Paré

Pare-pare

Pareha

Pare-redjo

Pargaroetan

Parigi

Pariti

Parsoboeran

Pasi

Pasir r

Pasirpoetih

Pasoeroean

Patas

Patani

Patatan

Pati

Pati

Pauluskreek r

Peana

Pearadja

Pebato 1

7 n

7 n

7 n

16 B

18 B

1

1

9 zw

11 w

1, 5, 6 z

5 o

6 z

5, 6

9 zo

5 m

7 z

6 z

1, 15 C

6 m

18 A z

5, 6 n

2 m

12 n

1, 5 bk

5 w

1

10, 12

9, 12

9 nw

4

3 z

10 m

3 o

2 nw

9 n

9 nw

10 m

5, 6 m

5 m

14

2 m

7 z

7 z

5, 6

5 m

15 D

10 o

15 C

2 z

9 m

13 A, 13 G

18 B z-n

18 A nw

3 n

18 B n

18 A, 18 B

5 z

9 no

5, 6

18 B

3, 4

12 z

15 C

4 m

5 z

9, 12

15 D

5 o

8 B, 12

7 o

14 m

4 n

15 B

14

3 z

15 D

3, 4

18 B m

9 w

5 m

9 n

Pekalongan

Peleroe

Peling

Pemalag

Pemali r

Pematang Siantar

Pemboeang

Pendolo

Peniwen

Penjaboengan

Peperbaai

Perica r

Peroeman

Peta

Petawang

Pewanang

Pimpi

Pinole

Piroe

Pitoe

Pitoe-Oeloena-Saloe 1

Plateau van Sipirok 1

Pleihari

Podena e

Poedjiardjo

Poedjoen

Poelau Laoet e

P(oelan) Pinang

Poelau Tello

Poelau Tiga

Poelau Wé

Poelé

Poeloengdowo

Poeloetana

Poelosari

Poena r

Poendida

Poeraoe

Poerbolinggo

Poeriala

Poeroek-tjaoe

Poerwakarta

Poerwodadi

Poerwokerto

Poerworedjo

Poesoek Boehit b

Poigar

Poigar r

Poleang-riv.

Polewali

Poli-polia

Pombalowo

Pongkeroe r

Ponorogo

Pontianak

Poetoeli

Popo

Porto

Portugeesch Timor

Posi-posi

Posso

Posso Groenoe

Posso-meer

Posso-rivier

Potribo

Praoe b

Priangan 1

Prinseneiland

Prinsenstraat

Probolinggo

R.

Radja-ampat e

Rainis

Raja

Raka Watoe

Ramba

Rana-meer

Randan

Randoelatoeng

Randoeredjo

Rangkasbitoeng

Ranoeredjo

Ranolapo r

Ranowangko r

3 n

9 m

13 F

3 n

3 n

1, 5, 6

7 z

1, 9, 12

4 z

6 m

2 w

18 B o

15 D

13 C o

15 C

10 n

8 B n

11 m

16 A

14 n

10 m w

5 z

7 zo

17 no

4 z

7 m

1, 7 zo

1

6 zw

8 B n

1 nw

4 n

4 m

13 B o

3 n

9 n

11 o

11 w

8 z

11 m

7 no

2 n

3, 4

3 m

3, 4

5

8 A, 8 B

8 A

11 z

10 z

11 m

9 nw

9 zo

3, 4

1

9 n

8 B m

16 B

15 D no

14 n

1, 9, 12

13 A z

9, 12

9

18 A, 18 B

3 n

2 m

2 w

2 w

4

Rantau

Ranteballo

Ranteleemo

Ranteliang

Rante Pao

Raoe e

Raoe

Raoeng b

Rarongkeoe

Ratahan

Rate-rate

Rato-Saloemaoge 1

Redjoagoeng

Rehoboth

Rembang

Remboken

Riio 1

Rimbon

Rivier van Manado

Roeng e

Roeng

Roemakai

Roemah-tiga

Roengan r

Roeso

Roma

Romean

Rompa r

Rompo-rompo

Rongkong 1

Ronta

Roën

Roraia

Roraja-riv.

Roti

Rotterdam

Rowotrate

Rozengain e

Rijnsche

Zending (t.)

S.

Sabang e

Sabang

Sabanga

Sabangan r

Sabatal b

Sabatal

Sadag r

Sadang

Sagea

Saigon

Sakidi

Sakita

Salajar e

Salak b

Salak

Salatiga

Salawati e

Salea

Salem

Salebaboe e

Salebaboe

Salebioeroe

Saleo-kaia r

Saloee Karama r

Saloerang

Saloeta

Samarinda

Samba r

Sambiredjo

Same

Samet

Samosir e

Sampang

Sampit

Sampolowo

Sanggan

Sanggona

Sangihe-eil.

Sangihe-en

Talaud eil.

Sangówo

Sa'oea

Saoemlaki

Saoesoe r

7 zo

10 zo

10 w

10 w

1, 10, 12

14 n

6 m

4 o

11 z

8 A

11 m

9 z

4 z

2 no

3, 4

8 A m

9 w

10 m

7 A n

13 A w

13 E

16 A

16 B

7 n

13 B w

15 D

16 D

9 m

11 z

10 no

9 o

17 n

11 z

11 z

1, 15 A, 15 D

1 bk

16 C

4 z

5 bk A

1

12 o

9 o

7 z

14

10 z m

10 o

14 zo

1

9 nw

14

1, 12

2 m

5 nw

1, 3 m

17 n

9 no

18 A n

13 A, 13 B

13 B

9 no

9 m

10 n

13 C zo

14 n

1

7 n

4 m

15 D

16 B

1, 5, 6

4

7 z

9 o

1

1, 11, 12

1, 13 A

13 A-G

14

6

16 D

9 n

Saesoee

Saparoee a

Saparoee r

Saramacca r

Sara-kreek r

Sariboe Dolok

Sarmi

Saron

Sasoer

Sawah Loento

Sawang

Sawang

Sawoe

Sawoe e

Sawoe-Zee

Schildpad-eil.

Schouten-eil.

Schwaner-gebergte

Seba

Sedoa

Seese

Segaran

Selaroee e

Selaroee e

Semara

Semoeda

Sentani-meer

Sento

Serang

Sermata e

Seroea

Seroei

Seroean r

Serwaroe

Siaoe e

Sibaloengoen 1

Sibedi

Siberoet e

Sibolangit

Sibolga

Siborong-borong

Sidangoli

Sidikalang

Sidoardjo

Sidomoeljo

Sidondo

Sidoreno

Sidoredjo

Sidoredjo

Sifaoroasi

Sigoempar

Sigompoelan

Sihaboe-haboe b

Sika

Silalahi

Silantom

Silindoeng 1

Simangoemban

Simanondong

Simatorkia

Simboeang

Simorangkir

Sindoeredjo

Sindoro b

Singapore

Singaradja

Singkawang

Singkalong

Singkel

Singkona

Sintang

Sipahoetar

Sipirok

Sipogoe

Sipoholon

Sitiardjo

Sitiaredondo

Sitorang

Slamat b

Slawi

Sneeuw-geb.

Soa-ma-etek

Soa-Sengadji

Soa-sio

Sobaim

Soë

Soekaboemi

Soekaradja

9 n

16 A, 16 B

16 B

18 A, 18 B

18 A

5, 6

17 no

18 B n

14

6 z

13 F

13 C

15 A

1, 15 D

1, 15 D

12 o

1, 17

7 nw

9 n

9 n

9 zo

4 n

16 D

16 D

1, 3 n

7 z

1, 17 no

14 zo

2 n

15 D

16 D

17 n

7 z

15 D

13 A, 13 F

5, 6

9, 12

1, 6

6 n

1, 5, 6

5

14

5, 6

4 n

4 z

9 nw

4 z

2, 3

4 z

6

5

5 m

5, 6

15 D

5 n

5, 6

5 m

6 m

5 z

10 m

5 m

4 m

3 m

1

15 A, 15 B

1

10 n

6 nw

9 m

1

5 m

5, 6

5 o

5 m

4 z

4 no

5

3 n

1, 17 n

14

14

14 n

14 no

15 D

2 m

2, 3

Soekorame	4 n	Tanah-mérah	1, 17 z	Tjideres	2 no	W.	
Soela-eil.	1, 12, 16 A	Tana Roëng	15 C	Tjigelam	2 n	Wai	16 B
Soeli	16 B	Tana Soempoe	9 m	Tjilatjap	2, 3	Wandamenbaai	17 n
Soemba e	1, 15 C	Tanawangko	8 A	Tjiliwoeng r	2	Wanggoedoe	11 o
Soembawa e	1, 15 A	Tandjoeng	7 o	Tjimahi	2 m	Wanibe	16 A
Soemberagoeng	3, 4	Tandjoeng Poera	6 n	Tjimanoeck r	2 no	Waepoetih	16 A
Soembergondang	4 n	Tandi Priok	2 n	Tjioe r	14	Waigama	16 A
Soembing b	3 m	Tandoeng	10 no	Tjiparaj	2 m	Waigeo e	1, 17 n
Soemedang	2 m	Tangerang	2 n	Tjitandoei r	2, 3	Waikaboebak	15 C
Soemelata	12 n	Tangkoeban-		Tjitaroem	2 n	Waingapoe	15 A, 15 C
Soemenep	4	prahoe b	2 m	Tjiwoelan r	2 zo	Waipoekal	14 no
Soenda-eil.		Tanimbar eil.	1, 16 D, 17	Tjomal	3 n	Waijomba r	18 A
(Kleine-)	1 z	Tano Djswa	5 n	Tjorio	10 z	Waisile l	14 no
S(oengai) Anai r	6 z	Taoebonto	11, 13	Tlepok	3 z	Waitileo	14 no
S(oengai) Bila r	6 nw	Tarakan	1	Toalan r	7 m	Wajaboela	14
S(oengai) Koeloe r	6 nw	Tarata	8 A	Toba	9 no	Wajoli b	17 no
Soengai Rokan r	6 nw	Taripa	9, 12	Toba l	6 m	Wakde e	9 m
S(oengai) Singkel r	6 n	Tari-tari	11 zw	Tobamawaoe	9 no	Wanakeek r	18 A no
Soepiori e	17 n	Taroetoeng	1, 5, 6	Toba-hoogvlakte	5	Wanhatti	18 A n
Soerabaja	1, 4	Taronggo	9 o	Toba-meer	5, 6	Waoetoeren	16 A
Soerakarta	3, 4	Tasikmalaja	2 z	Tobelo l	14 n	Wapnau	16 A
Soesoepoe	14	Tawanga	11 w	Tobelo	14	Warenl	17
Sogae' Adoe	6	Tawaelia l	9 n	Tobelo-eilanden	14 no	Wari	14 n
Sokita	9 zo	Tawaelia r	9 n	Toboli	9 nw	Waropen l	17
Solo	1, 3, 4	Tawaiili	9 nw	Todjo l	9 no	Waropen-kai	1
Solo-rivier	3	Tawalian	10 w	Todjo	9 w	Wasia	14 n
Solok	6 z	Tawibaroo	9 z	Toean	16 D	Wasian (zie Kakas)	8 A
Solor-eil.	1, 15 A,	Tebing-Tinggi	6 n	Toebean	3, 4	Wasior	17
	15 D	Tedeboë	9 zw	Toegoe	3 n	Wates	3 z
Sommelsdijk	18 A, 18 B	Tegal	1 z, 5 bk	Toel	16 D, 17	Watoebela-eil.	17 w
Sonder	8 A, 8 B	Teloek-betoeng	6	Toele	13 B zo	Watoemena	8 A o
Sopoetan b	8 A m	Telok Dalam	8 A	Toeloengagoeng	3, 4	Watoe-mendonga	11 w
Sorosko	9 zo	Tengah-Sonder	4 o	Toeloengredjo	4 o	Watoetaoe	9 m, 12
Sorong	17 nw	Tengger b	15 C	Toembang-Kocajau	7 m	Wawoe Doela	9 zo
Straat Bali	4, 15 B	Tenggoë	1, 9, 12	Toembang-samba	7 nw	Wawolatoma	11 m
Straat Karimata	1 m	Tentena	3 n	Toembang-		Wawolemo	11 o
Straat Lombok	15 B o	Temanggoeng	3 z	sanawang	7 n	Waworaha	11 m
Straat (van)		Temon	16 D	Toempoeck	3, 4	Wawotobi	11 o
Madoera	4 m	Tepa	1, 14	Toendjoengredjo	4 z	Weda	14 zo
Straat (van)		Ternate c	14	Toenwawang	15 D	Weda-baai	14 zo
Makassar	1, 7, 10	Ternate		Togawa	14 n	Weda l	18 B n
Straat Malaka	1, 6	Terrein	12 w	Togoeis	14 n	Welbedacht	2 w
Straat Patientie	14 zw	Chr. Ger. Kerk	3 n	Tokala	9 o	Welkomatbaai	2 n
Straat Raoc	14 n	Doopsgez. Zend.	12 z	Tokesan	10 o	Wetevreden	15 D
Straat Soemba	15 C	Terrein	12 mz	Tolabit	14	Wetan e	1, 15 A,
Straat Soenda	2 w	Ger. K. en Ind. K.	12 o	Toli-toli	12 n	Wetar c	15 D
Straat Tiworo	11 zo	Terrein G. Z. B.	12 w	Toliwang	14		
Sragen	3 m	Terrein Ind. Kerk	12 no	Tolo (golf van)	1	Wijoeng	4 n
Sumatra	1, 2	Terrein	3, 12 zo	Tomas r	9 n	Wilhelminatop b	17 o
Sumatra (Noord)	5	Leger des Heils	12 no	Tomate	9 m	Willis b	3, 4
Sumatra	6	Terrein	12 m-o	Tombatoe	8 A z	Windesi	17
(Padang-Medan)	18	Minah. Kerk	3, 12 zo	Tomini (golf van)	12 n	Woearaoc	9 zo
Suriname	18 A, 18 B	Terrein N. Z. G.	3 n	Tomini	8 A, 8 B, 12	Woeasa	9 n
Suriname r	4 z	Terrein N. Z. V.	3 n	Tomohon	9 z	Woen	9 nw
Swaroe		Terrein	14, 17	(met Koeranga)	9 o	Woe'oera	11 m
		Salatiga Zend.	3 z	Tomoni	8 A, 8 B, 12	Wokam	16 D
T.		Terrein U. Z. V.	7 n	Tondano	9 n	Wolasi	11, 12
Tabang	13 B o	Terrein Z. Ger. Kerk	14 w	Tongka r	12 o	Wono	10 n
Tabarano	9 zo	Téwah	14 n	Tongke	9 no	Wonoasri	4 m
Taboejan l	7 no	Tewe r	14 w	Tongkoe	9 n	Wonogiri	3 z
Taboelahan	10 w	Tiabo-riv.	16 A	Toraoe l	9 n	Wonoredjo	4 z
Tabone	10 w	Tidore e	14 no	Toroë	18 A n	Wonoredjo	4 no
Tagoelandang e	13 A, 13 E	Tifoe	12 n	Tottness	9 w	Wonosari	3 z
Tagoelandang	13 E	Tifonis	1, 15 A,	Towana l	4 n	Wonosobo	15 D
Tahoena	1, 13 C	Tiga Djohar	15 D	Towoeloe	9, 12	Wonreli	9 o
Tajaoel	14 no	Tilamoeta	17 w	Towoeti meer		Wo'opada	17 n
Tajoe	3, 4	Timor e	15 A, 15 D	Trechter (De)		Wool	3 o
Takala	15 D	Timor-laoet e	9 zo			Wotgalih	9 z
Talengen	13 C o	Timorzee	11 m	U.		Wotoe	2 z
Taliaboe e	12, 16 A	Tinampoee	9 o	Uitkijk	18 A, 18 B	Wijnkoopsbaai	
Talaud-eil.	1, 13 A	Tinampo	15 A, 15 D	Utrechtsche			
Talaud-groep	13 B	Tinondo	3 z	Zend. Ver.		Z.	
Talisai e	8 A	Tironga	2 no	- terrein van de -	14	Zee van Celebes	1 n
Tamako	13 C	Tjampjong	7 o	V.		Zendingsterreinen	zie onder naam v/h terrein
Tambakasri	4 z	Tjandisewoe	3, 4	Van Asch van		Zuid-Chineesche	Zee 1 n
Tambakredjo	4 z	Tjareme	3 n	Wijk-keten	18 A z	Zuid-Ooster-eil.	1 zo
Tambalaka r	9 o	(Tjerimai) b	2 m	Vertrouwen	18 B	Zuid-Wester-eil.	1
Tambalong r	7 o	Tjenggal r	2, 3	Vier Hendrikken	17 nw	Z.W. eil.	15 D
Tambarang r	9 n	Tjepoe	2 n	Vlamingstraat			
Tamjang-lajang	7 o	Tjerame(Tjerimai)		Vogelkop l			
Tampahan	5	Tjandjoer					
Tanaboa l	9 nw	Tjiamis					
Tanah-grogot	7 o	Tjibantam r					
Tanah-mérahbani	17 no						

TOELICHTINGEN BIJ DE KAARTEN.

1. OVERZICHTSKAART VAN DEN ZENDINGSARBEID IN NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

Op deze kaart ontvangt men ter inleiding een overzicht van den zendingsarbeid in Nederl. Oost-Indië. Het arbeidsveld van elke corporatie is met een bijzondere tint aangeduid. Er is iets misleidends in zoo'n kleurenkaart: de schijn wordt gewekt, alsof een corporatie zoo'n terrein in zijn geheel bewerkt, terwijl de zendingsposten hier en daar verspreid liggen, soms dicht bij elkaar, soms op grooten afstand van elkaar. Vooral bij de zendingsposten op Java bedenke men, dat zij liggen in streken, waar millioenen nog niet met de prediking van het Evangelie bereikt zijn. Op eilanden als Nieuw-Guinea bedenke men, dat de bevolking schaarsch is langs de kusten, dat het binnenland grootendeels onbewoonbaar is en misschien hier of daar nog stammen herbergt, die wij niet kennen.

Op enkele eilanden, b.v. op Java, loopen de grenzen van de arbeidsvelden van verschillende corporaties in elkaar over.

Afgezien werd van de aanduiding van de standplaatsen der predikanten van de Indische Kerk (Europeesche gemeenten), van de verspreide posten van het Leger des Heils, van die der Methodisten en Adventisten, van de Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband en van de Roomsche Katholieke Missie.

De meeste standplaatsen der zendelingen zijn onderstreept, maar ook dat was niet consequent door te voeren. In streken met zelfstandige Inheemsche kerken doet het er voor ons weinig toe, waar de zendelingen, die als adviseurs voor die kerken optreden, wonen. Daarin is bovendien zoo dikwijls wijziging, dat een kaart spoedig haar actualiteit zou verliezen. Om die reden is het ook niet wenschelijk om alle bijgemeenten te onderstrepen. Hare belangrijkheid kan steeds wisselen. Voor de lezers der zendingsberichten in Nederland hebben wij hier de meest voorkomende namen van plaatsen enz. aangegeven.

De kleurendruk heeft dit voordeel, dat zij duidelijk doet uitkomen, in welke streken nog in het geheel niet gewerkt wordt. Men zie maar eens wat er nog te doen valt op Sumatra, op Borneo en op Celebes; en al is Bantam op West-Java om bijzondere redenen wit gelaten, men bedenke, dat onder de vele millioenen van Java ook nog betrekkelijk weinig wordt gedaan. (Enkele tientallen zendelingen en een 60.000 Christenen op een bevolking van $\pm$ 40 millioen).

De uitgestrektheid van het terrein moge onder meer blijken uit het tijdsverschil:

Amsterdam en Atjeh verschillen in tijd 6 uren,

Atjeh en Nieuw-Guinea 3 uren.

De zendelingen, die naar het Oostelijk deel van den Archipel moeten reizen, zijn te Batavia zoo wat op de helft: van Batavia naar Hollandia in het Oosten van Nieuw-Guinea duurt de reis per K.P.M. soms 3 à 4 weken.

In de hier volgende beschrijvingen der kaarten vindt men enkele bijzonderheden omtrent elk terrein (aanvang, pioniers, tegenwoordige stand enz.).

Voor nadere bijzonderheden leze men:

De Zending in Oost en West (Verleden en heden) I, uitgave van den Zendingsstudie-Raad te Zeist. (No. II verschijnt spoedig);

De Jaaroverzichten, die in October verschijnen;

Het tijdschrift voor Zendingswetenschap: „Mededeelingen”; 6 maal per jaar 80 blz., abonnement f 3.60 per jaar;

Het Nederlandsch Zendingsblad; maandblad der Samenwerkende Zendingscorporaties; abonnement f 1.50 per jaar;

Wolanda Hindia, maandblad voor de Jeugd; enz.

2. WEST-JAVA.

Als wij in zendingskringen over West-Java spreken, denken wij inzonderheid aan het arbeidsveld der Nederlandsche Zendings-Vereeniging te Rotterdam (gesticht 2 December 1858).

Toen de eerste zendelingen dezer vereeniging, Albers, Grashuis en Van der Linden op 5 Januari 1863 te Batavia aankwamen, vonden zij er een drietal aanknoopingspunten voor hun arbeid:

1e. het werk, dat er gedaan was door zendeling-werklieden, die in nauw verband stonden met het Genootschap voor In- en Uitwendige Zending te Batavia;

2e. het werk van Ds E. W. King, dat bekend staat als de Rehoboth-zending;

3e. de gemeenten, die ontstaan zijn als vrucht van den arbeid van Mr F. L. Anthing.

West-Java was een moeilijk arbeidsveld. Langen tijd bood de bevolking weinig aanknoopingspunten voor de prediking van het Evangelie. Het waren slechts enkelingen, die in kleine gemeenten werden samengebracht. De heer S. Coolsma maakte zich verdienstelijk door de bijbelvertaling in het Soendaneesch.

Het werk is te onderscheiden in arbeid onder de Soendaneezen en Chineezzen. Onder de Soendaneezen was het zeer moeilijk, maar in 1934 is het toch gekomen tot de zelfstandigverklaring van de Soendaneesche Kerk. Hoewel langzaam, breidt zij zich gestadig uit. Hoewel van den aanvang af ook aan de Chineezzen het Evangelie gepredikt is, heeft men in de laatste jaren een paar zendingen aangewezen voor dezen arbeid, die in dezen tijd andere eischen stelt dan het werk onder de Soendaneezen. Er zijn een paar Chineesche gemeenten ontstaan, die thans contact met elkaar zoeken om te komen tot een Chineesche Kerk. Een kerkorde werd ontworpen.

Op West-Java is het werk verdeeld in: A. Evangeliseerenden arbeid, d.i. de directe evangelieprediking; B. Het Medische werk in de ziekenhuizen en poliklinieken; C. de paedagogischen arbeid in de Hollandsch Inlandsch en Hollandsch Chineesche scholen en de volksscholen.

Op de kaart vindt men ook het landschap Bantam, waar het Gouvernement tot nu toe geen toelating aan de Zending verleende.

Batavia, de hoofdstad, heeft uit den aard der zaak een zeer gemengde bevolking. Daar vindt men verschillende kerkelijke gemeenschappen, ook onder de Inheemsche bevolking, die er zich gevestigd heeft.

Op Salemba, een wijk van Batavia, is de Hoogere Theologische School gevestigd, die Inheemsche predikanten voor den geheelen archipel vormt.

3. MIDDEN-JAVA.

Op de kaart van Midden-Java vinden wij 3 zendingsterreinen:

A. in het Noorden dat van de Salatiga-Zending;

B. in het Noord-Oosten dat van de Doopsgezinde Zending;

C. in het Zuiden dat van de Gereformeerde Kerken.

A. Het werk der Salatiga-Zending vond zijn begin in een kleine huisgemeente, samengebracht op het erf van Mevr. le Jolle te Salatiga. Na haar terugkeer naar Nederland bewerkte zij, dat Ds Witteveen te Ermelo er een zendeling heen zond, den heer R. de Boer. Toen het werk zich uitbreidde en Ermelo niet helpen kon, riep men de hulp in van de Neukirchner Mission, door Pastor Doll in het leven geroepen. De eerste zendeling, dien men uitzond, was Horstman, een Nederlander, in 1884. Daarna volgden vele anderen, o.a. de later in Nederland bekend geworden C. R. Kühnen.

De organisatie is een andere dan bij de meeste corporaties. De zendingen vormen „een Bond" en Neukirchen en Utrecht staan dien bond met advies en financieele hulp ter zijde.

Er zijn een 12-tal zendingsposten; een 4-tal ziekenhuizen en enkele scholen.

B. De „Doopsgezinde Vereeniging tot bevordering der Evangelieverbreiding in de Nederlandsche bezittingen", opgericht in 1847, bedoelde aanvankelijk het voortzetten van den zendingsarbeid der Engelsche Baptisten. Later kreeg men meer steun uit de kringen van de in de Oekraïne gevestigde Duitsche Menno-nisten. Deze zonden jonge mannen ter opleiding en geld. Toen in den wereldoorlog (1914—1918) deze kringen werden uitgedelgd, was het zendingswerk geheel aangewezen op wat de Doopsgezinde gemeenten in Nederland bijeenbrachten.

De Doopsgezinde Zending wilde de Javanen vooral in aanraking brengen met het Christelijk leven en minder met de Christelijke leerstukken. Van den aanvang af beproefde men het Evangelie te prediken door onderwijzers en handwerkslieden. De „landontginning" werd hier als methode ingevoerd. Die landontginningen waren in de oorlogsjaren de financieele kurk, waarop het werk bleef drijven.

De meest bekende zendingen zijn de heeren Jansz, vader en zoon. De laatste deed veel voor de bijbelvertaling in het Javaansch.

In 1908 werd de medische zending ter hand genomen door Dr C. Bervoets. Met het ziekenhuis te Kelet staat in verbinding de groote leproserie Dono-Rodjo (d.i. koningsgeschenk).

Er werken thans een 6-tal zendingen en 1 zendeling-arts.

C. De in 1861 opgerichte Ned. Geref. Zend. Vereen. zond in 1867 haren eersten zendeling A. Vermeer naar de Residentie Banjoemas. Vandaar breidde het zich langzaam uit in de residenties Tegal, Bagelen, Djokja en Pekalongan. Het kleine werk, dat een sterken schok kreeg door het uittreden van Sadrach, kreeg belangrijke uitbreiding, toen het overging aan de Gereformeerde Kerken, die het in 1896 kerkelijk organiseerden.

De zending gaat uit van een bepaalde kerk in Nederland, die met enkele kerken in hare omgeving tot dit doel samenwerkt. Zoo heeft men thans een 6-tal ressorten: I. Banjoemas, uitgaande van de kerken in Zuid-Holland ten Zuiden (Rotterdam); II. Keboemen, uitgaande van de kerken van Friesland (Heeg); III. Poerworedjo, uitgaande van de kerken van Utrecht en Gelderland (Utrecht); IV. Djokjakarta, uitgaande van de kerken van Noord-Holland (Amsterdam); V. Solo, uitgaande van de kerken van Zuid-Holland ten Noorden (Delft); VI. Magelang, uitgaande van de kerken van Zeeland en Noord-Brabant (Middelburg); VII. Wonosobo, mee opgenomen in het werk der kerken van Friesland.

De theologische opleidingsschool is te Djokja. Te Solo is de Holl. Inl. Kweekschool, uitgaande van de Geref. Kerken en de Samenwerkende Zendingscorporaties. Voor een groot deel keeren de Sadrach-gemeenten terug. Het getal Javaansche Christenen is nu $\pm$ 13.000.

4. OOST-JAVA.

Op Oost-Java vindt men:

A. de Oost-Javaansche Kerk, die in 1931 zelfstandig verklaard werd. Zij telt een zielental van ruim 30.000.

Deze kerk is gegroeid uit den arbeid van het Ned. Zendeling-Genootschap (gesticht in 1797 te Rotterdam), sedert 1848. (Aan den begin-tijd zijn verbonden de namen van „vader” Emde, den horlogemaker van Soerabaja; Coolen, den landheer te Ngoro en zendeling J. E. Jellesma; aan de verdere ontwikkeling de zendelingen Kruyt, vader en zoon), en van het Java-Comité, in 1855 gesticht, dat eerst een hulpvereniging was, maar later tot uitzending van zendelingen kwam naar Java en Sumatra. Op Java stelde men zich inzonderheid ten doel te werken onder de Madoereezen.

Thans kent men alleen de Oost-Javaansche Kerk en werken de zendelingen der beide corporaties ten nauwste samen om die kerk te dienen.

B. de Chineesche Kerk, waarbij enkele Chineesche gemeenten zijn aangesloten. Die gemeenten kwamen voort uit den arbeid van de Amerikaansche Methodisten, die zich geheel terugtrokken en van het Ned. Zend. Gen. Deze kerk wordt thans gediend door de zending van de Geref. Kerken in Hersteld Verband, welker zendeling te Soerabaja woont.

C. een kleine Japansche kerk te Soerabaja.

Het Ned. Zend. Genootschap onderhoudt een opleidingsschool voor Javaansche predikanten, Bale Wyata te Malang. Verder een opleidingsschool voor Javaansche onderwijzers.

Bovendien twee centrale ziekenhuizen, te Modjowarno en te Malang met wijkverplegingen te Malang en Soerabaja.

De Holl. Inl. en Holl. Chin. scholen gaan uit van de Oost-Java-Schoolvereniging te Malang.

De Oost-Javaansche Kerk heeft een 3-tal Javaansche zendelingen uitgezonden naar Bali (kaart 14).

5. BATAKLANDEN.

Op deze kaart vindt men het zendingsterrein der Rheinische Missions-Gesellschaft te Barmen (in Nederland vertegenwoordigd door het Zendingsbureau te Oegstgeest).

Het heeft de Zending veel moeite gekost om in het Binnenland van Sumatra door te dringen. Twee Engelsche zendelingen, Munson en Lyman, bekochten hun poging zelfs met den dood.

In 1858 begonnen een paar zendelingen, uitgezonden door Ds Witteveen te Ermelo, in het landschap Angkola te werken.

Na den moord op de zendelingen der Rijnsche Zending op Borneo (1859) zocht de Rijnsche Zending een arbeidsveld op Sumatra.

Op 7 October 1861 werd de eerste conferentie gehouden van de zendelingen van Asselt en Betz uit den kring van Ds Witteveen, en de zendelingen Klammer en Heine van de Rijnsche Zending. Deze datum geldt als geboortedatum der Toba-Batak-Zending.

Met eere wordt genoemd de naam van den grooten pionier, Ludwig Nommensen.

In 1925 werd de Batak-kerk zelfstandig verklaard, de eerste in Nederlandsch Indië en nog steeds de grootste.

Deze Batakkerk telt reeds 370.000 leden. Zij breidt zich naar alle kanten uit, vooral door de gemakkelijkheid, waarmee de Toba-Bataksche Christenen uitzwermen om elders hun bestaan te vinden, maar waarbij zij aan hun kerk trouw blijven.

De Rijnsche Zending onderhoudt een opleidingsschool voor Bataksche predikanten te Sipoholon, en een hulpseminarie te Siantar.

Verder 2 groote ziekenhuizen, te Taroetoeng en te Balige; een melaatschendorp Hoeta Salem enz.

Merkwaardig is de „Zending-Batak”, een Bataksche organisatie, die in dezen crisistijd hare inkomsten zag toenemen.

De Bataks in de diaspora blijven hun kerk trouw en vormen Bataksche gemeenten, zoo te Batavia, te Medan, te Padang.

6. BATAKLANDEN EN OMGEVING.

Deze kaart bevat meer dan de vorige. Wij vinden:

- I. Het terrein van de Rijnsche Zending, dat wij reeds op de vorige kaart zagen en toen bespraken.
- II. Het terrein van het Nederlandsch Zending-Genootschap ten Noord-Oosten van het vorige.

Het Nederl. Zending-Genootschap werkt daar onder een anderen Batak-stam, de Karo-Bataks. Die arbeid ving aan in 1890 op verzoek van de Tabaks-maatschappijen, die tot voor eenige jaren zonder eenige voorwaarde steun verleenden, maar toen plotseling in den crisis-tijd alle bijdragen introkken. Het eenmaal begonnen werk moest doorgaan, zoowel op de Hoogvlakte, waar het snel vooruitgaat, als in de Doesoën, waar het langzamer toeneemt.

De Bataksche Vereeniging droeg haar ziekenhuis te Kabandjahé aan het Genootschap over, dat er nu 2 zending-artsen geplaatst heeft. Het ziekenhuis te Sibolangit werd er nu aan toegevoegd.

Te Raja is een evangelistenschool.

Lao si Momo is het bekende melaatschendorp met zijn 300 patiënten, die voor het grootste deel tot het Christendom overgingen.

III. Ten Zuiden van de Rijnsche Zending werkt de Doopsgezinde Zending in Mandailing; de trouwe zending, die er werkte, overleed enkele jaren geleden en kon niet worden vervangen. Vermoedelijk zullen deze gemeenten spoedig overgaan in de Bataksche Kerk, wat door de uitzwerming der Toba-Bataks gemakkelijk gemaakt wordt. Op onze kaart zien we nog juist de oude begrenzing.

Het Java-Comité, dat hier ook werkte, droeg enkele jaren geleden zijn arbeid ook aan de Rijnsche Zending over.

IV. Ten Westen van Sumatra de Batoe-eilanden, waar de Luthersche Zending werkt met 2 zendelingen. Het werk ligt hier over verschillende eilanden verspreid en sluit zich aan bij het werk op Nias.

V. Op de Oostkust werken ook de Amerikaansche Methodistten, die zich speciaal wenden tot de Chineezten, zoodat het terrein geografisch moeilijk is aan te geven, daar het voor een groot deel samenvalt met dat van Rijnsche Zending en Ned. Zend. Genootschap.

7. ZUID-BORNEO.

In het Zuid-Oostelijk deel van Borneo werkt de Bazelsche Zending, die dat zendingsveld in 1925 overnam van de Rijnsche Zending. Na den oorlog zocht de Bazelsche Zending een nieuw terrein voor hare zendelingen, die toen niet meer werden toegelaten in Britsch-Indië en in Oost- en West-Afrika. De Rijnsche Zending was zwaar belast en droeg gaarne dit terrein aan haar over.

Sedert 1843 was de Rijnsche Zending er werkzaam geweest. Het was geen gemakkelijk arbeidsveld. De voor zoo'n uitgestrekt gebied schaarsche Dajak-bevolking woonde langs de oevers der breede, snelvlietende rivieren. Dagenlang moest men reizen om hier en daar kleine groepen aan te treffen. Het kostte bovendien veel moeite om aanraking met deze schuwe bevolking te krijgen. Het klimaat eischte veel slachtoffers, gegeven ook het feit, dat dit werk veel fysieke inspanning vergde.

In 1859 werden bij een oproer ook enkele zendelingen met hun gezinnen vermoord. Na deze catastrofe werd de vraag overwogen, of de Rijnsche Zending op Borneo zou blijven dan wel een ander arbeidsveld zoeken. Dit laatste vond zij op Sumatra, maar toch kon men „het land van bloed en tranen” niet aan

zichzelf overlaten. Daartoe waren reeds te veel offers gebracht. Eens zou de dag des oogstes komen. En het werk is sedert langzaam gegroeid.

Ook voor de Bazelsche Zending was Borneo enkele jaren een „zorgenkind”, maar sedert is dat anders geworden. De uitbreiding van het werk kreeg sneller tempo. Thans is ook op Borneo de Dajak-kerk tot zelfstandigheid gekomen. Deze kerk telt een 11.000 leden, van wie 6000 tot het H. Avondmaal zijn toegelaten. Trots den maatschappelijken nood gaat deze kerk vooruit.

Tot haar behooren ook in Kandan en Kasongan een tweetal zendingsposten, die worden onderhouden door de Classicale Zendings-commissie Amsterdam, en waar Nederlandsche zendelingen werkzaam gesteld zijn.

Te Bandjermasin is een opleidingsschool voor Dajaksche predikanten, evangelisten en onderwijzers. Te Koeala-kapoeas en te Bandjermasin vindt men zendingsziekenhuizen.

8. NOORD-OOST-CELEBES.

A. De bovenste kaart laat ons de Minahassa zien.

De Minahassa, eens door een buitenlandsch zendingsman, „de parel der Nederlandsche Zending” genoemd. In de dagen der O.I. Compagnie vond men al kleine gemeenten in de kustplaatsen. Het eigenlijke zendingswerk ving aan in 1831 door de zendelingen Riedel en Schwarz. Na geweldigen strijd met het heidendom gaf de geheele bevolking zich over aan het Christendom. De geheele streek werd gekerstend.

In de jaren tusschen 1870 en 1880 droeg het Ned. Zendeling-Genootschap de gemeenten over aan de Indische Kerk, maar het bleef het onderwijs en de ziekenverpleging verzorgen.

Thans is het ook in de Minahassa gekomen tot een zelfstandige kerk, die in nauw verband blijft staan met de Indische Kerk. Deze kerk nam de scholen over. De Indische Kerk heeft haar voorgangersopleiding te Tomohon, waar zij thans ook de opleiding van onderwijzers hervat.

Het Ned. Zend. Gen. onderhoudt een ambachtsschool te Wasian en een ziekenhuis te Sonder, waar inheemsche verpleegsters worden opgeleid.

De Roomsche Missie vond te Tomohon haar centrum, waar een ziekenhuis en een priesterseminarie zijn gesticht.

Ook het Leger des Heils deed er zijn intrede.

B. De onderste kaart laat **Bolaëng-Mongondow** zien, ten Westen van de Minahassa. De bevolking stond al sterk onder invloed van den Islam, voordat de Zending er haar intrede deed. In 1904 ontving het Ned. Zendeling-Genootschap door bemiddeling van den Minister van Koloniën een verzoek van den Radja om er scholen te stichten. Er werd een zending heengezonden, later door een tweeden gevolgd.

In 1911 werd te Kota mobagoe een Holl. Inlandsche School geopend, waar tevens aandacht kon worden gewijd aan de opleiding van onderwijzers voor de volksscholen.

Het aantal gedoopten bedraagt thans $\pm$ 7600.

9. MIDDEN-CELEBES (Posso).

Posso, het zendingsveld van het Ned. Zend.-Gen., dat zooveel bekendheid gekregen heeft door den arbeid van Dr Alb. C. Kruyt en den taalgeleerde Dr N. Adriani. In 1890 werd de heer Kruyt als pionier uitgezonden; in 1892 vestigde hij er zich voor goed. In 1895 volgde Dr Adriani. Zij leerden het volk kennen en zochten hoe de levenskrachten van het Evangelie het volk der Toradja moesten aangrijpen om dit volk tot een Christelijk volk te maken. Het duurde tot 1909 eer de eerstelingen ten getale van 180 werden gedoopt, maar toen kwam de schare, niet bij groote massa's tegelijk, maar bij groepjes, die handelden uit overtuiging. De tijd is niet ver meer, dat geheel Midden-Celebes zal zijn gekerstend. Er zijn reeds enkele streken, waar de geheele bevolking door den Doop in de Christelijke Kerk is opgenomen.

Ook in de berglandschappen, Napoe, Bada, Besoa, die niet zoo dicht bevolkt zijn, is het Evangelie doorgedrongen. Ook in het Noord-Oosten, onder de To Wana, vindt het Evangelie zijn weg.

Te Pendolo vindt men de opleidingsschool; te Tentena het hulpziekenhuis, waarvan men hoopt, dat het spoedig een ziekenhuis onder leiding van een zending-arts zal worden, zoodra de geldmiddelen dat zullen toelaten.

Er zijn thans reeds een 45.000 gedoopten.

Ten Westen van Posso, zuidelijk van Donggala vindt men een streek, waar het Leger des Heils directen zendingsarbeid verricht. De Witte-Kruiskolonie bij Salatiga op Java heeft hier indertijd een

landbouwkolonie gesticht, die later door het Leger des Heils is overgenomen. Kalawara-napoeti. Ook in de omgeving is toen de prediking van het Evangelie gebracht. Een paar jonge mensen worden voor het onderwijs op de scholen te Pendolo opgeleid.

10. WEST-MIDDEN-CELEBES.

Op deze kaart vindt men twee zendingsterreinen, door verschillende corporaties bewerkt.

A. Het terrein van den Gereformeerden Zendings-Bond, die hier werkt onder de Sadang-Toradja's. Deze bond werd in 1901 opgericht door kringen van Gereformeerden in de Ned. Herv. Kerk. In 1913 koos deze bond zich in overleg met de Samenwerkende Zendingscorporaties een eigen terrein, dat aansluit bij het werk onder de Toradja's van Midden-Celebes, maar dat toch op zichzelf een zelfstandig geheel vormt. Het werk was er moeilijk, omdat de Sadang-Toradja's reeds meer onder invloed van den Islam stonden.

Het getal gedoopten bedraagt reeds 12.000. Er werken 6 zendelingen en een taalgeleerde van het Ned. Bijbel-Genootschap. Te Rantepao is een opleidingsschool voor onderwijzers-voorgangers. Te Makale een schakel-school. De Geref. Zend. Bond nam van het landschap Loewoe een ziekenhuis over, dat thans onder leiding van een zendeling-arts staat. Een leproserie is er aan verbonden.

B. Meer Westelijk met Mamasa als centrum werkt de zending der Chr. Geref. Kerk (de Chr. Gereformeerden, die in 1892 niet mee overgingen in de Gereformeerde kerken). Het werk is er indertijd begonnen door de Indische Kerk van Makassar uit. In dien tijd zijn er eenige honderden mensen gedoopt, maar het werk bleef oppervlakkig. De Chr. Geref. Zending nam dit werk over en plaatste er twee predikanten en nu onlangs ook een onderwijzer voor leiding van het onderwijs en de administratie. Men hoopt er ook spoedig met medischen arbeid te kunnen beginnen.

11. ZUID-OOST-CELEBES.

Zuid-Oost-Celebes is een zendingsterrein der Nederl. Zendings-Vereeniging te Rotterdam. Deze vereeniging begon in 1863 met haar arbeid op West-Java onder een Mohammedaansche bevolking. In 1913 besloot zij er een tweede arbeidsveld bij te nemen, en nu onder animistische heidenen. Zij wilde daardoor aan een zekere eenzijdigheid ontkomen. Het doel werd bereikt, maar zij vond ten slotte een heidensche bevolking, die reeds sterk onder invloed stond van den van de kusten opdringenden Islam.

De arbeid heeft zich sedert 1916, toen de pionier er aankwam, flink ontwikkeld. Er werken thans 5 zendelingen. Te Mowewe werd een opleidingsschool gevestigd, die in de laatste jaren door het onttrekken van subsidie en door financieele moeilijkheden slechts ongeregeld haar taak kon vervullen. Een poging om een ziekenhuis te openen is nog niet gelukt. Dringend wordt de behoefte aan de hulp van een taalgeleerde gevoeld.

Het aantal gedoopten bedraagt $\pm$ 2600. De slechte economische toestand der bevolking werkte ongunstig op den geestelijken groei.

12. OVERZICHTSKAART VAN GEHEEL CELEBES.

Wij geven hier om het onderling verband van de zendingsterreinen der verschillende corporaties beter te doen uitkomen een overzichtskaart van geheel Celebes. Het is daarom van belang, omdat men verwachten kan, dat geheel Celebes behalve dan enkele kuststreken over enkele tientallen van jaren geheel gekerstend zal zijn. Het eiland wordt dan een belangrijk steunpunt voor het Christendom in het geheele Oostelijk deel van den Indischen archipel.

I. **Nederlandsch Zendeling-Genootschap** in Midden-Celebes, Bolaëing-Mongondow en voor een deel de Minahassa;

II. **Leger des Heils**, op de Westkust;

III. **De Indische Kerk** te Makassar met het eiland Salajar, verder de Minahassische Kerk;

IV. **De Chr. Gereformeerde zending**, in het Zuid-Westen;

V. **De Geref. Zendings-Bond** in het Zuiden onder de Sadang-Toradja's;

VI. **De Ned. Zend. Vereen.** in het Zuid-Oosten.

VII. **Makassar**, waar de Indische Kerk werkt; tevens in de omgeving zendingsterrein van de Geref. Kerken van Soerabaja, Malang met een eigen missionairen predikant. Ook is hier gevestigd de „Christian and Missionary Alliance”, die in den omtrek werkt onder de Makassaren en Boegineezen; verder op Borneo en Billiton.

13. SANGIHE- EN TALAUD-EILANDEN.

Bij Celebes behooren ook de eilanden ten Noorden van de Minahassa: de Sangihe- en Talaud-eilanden. Men ziet ze eerst gezamenlijk op de overzichtskaart (A), daarna nog eens de groepen afzonderlijk:

B. de Talaud-eilanden: Karakelong, Salebaboe (met Liroeng) en Kaboeroeang.	
C. Groot Sangihe	
D. Biaro	
E. Tagoelandang	} te zamen: de Sangihe-eilanden.
F. Siaoe	
G. Karakitang, Kalama en Para	

Op deze dichtbevolkte eilanden is het Evangelie reeds gebracht in de dagen der O.I. Compagnie; maar toen de Compagnie in verval raakte, werden zij schromelijk verwaarloosd.

Pas in 1857 werden er een paar „Christen-werklieden” heengezonden op initiatief van Ds O. G. Heldring. In 1858 volgden nog een paar. Drie dezer zendelingen hebben de grondslagen gelegd en er langen tijd mogen werken: de heeren Steller, Kelling en Schröder.

Latere zendelingen werden in gemeenschappelijk overleg van de corporaties in Nederland uitgezonden, totdat in 1903 het Sangi- en Talaud-Comité zijn tegenwoordigen vorm kreeg. Het Gouvernement, erkennende dat deze gemeenten zijn voortgekomen uit den tijd der O.I. Compagnie, verleent een subsidie-bedrag voor een bepaald aantal „Dienaren des Woords”. Het overige geld moet van de Nederlandsche Christenheid worden gevraagd.

Het aantal Christenen bedraagt 120.000.

Er werken thans onder hen 9 Dienaren des Woords, van wie een meer in het bijzonder met taalkundigen arbeid is belast.

Verder is er opleiding tot onderwijzer-voorganger, thans op Siaoe, een Hollandsch Inlandsche school te Tahoena en een ziekenhuis onder leiding van een zending-arts, eveneens te Tahoena.

14. HALMAHERA.

Arbeidsveld van de Utrechtsche Zendings-Vereeniging. Deze begon er haren arbeid in 1867, nadat een verschrikkelijke aardbeving in 1865 het werk op Nieuw-Guinee met ondergang had bedreigd. De aanvang was er moeilijk, vooral omdat de bevolking stond onder gezag van den Sultan van Ternate en deze haar Mohammedaansch wilde maken. Uit dien eersten tijd noemen wij de namen van de zendelingen H. van Dijken en M. J. van Baarda.

In 1897 kwam de beweging naar het Christendom, waarin de zending A. Hueting zulk een belangrijk aandeel heeft gehad. Sedert zijn er meer zendelingen naar Halmahera gezonden. Al zijn de verwachtingen, die men vroeger had, niet alle in vervulling gegaan, er zijn thans toch een 66.000 menschen door den Doop in de Chr. Gemeente opgenomen.

Op Halmahera met Morotai werken thans 6 zendelingen.

Een opleidingsschool te Tobelo, die een tijdperk van bloei gekend heeft, moest worden gesloten na het intrekken der subsidie. In plaats hiervan kwam een opleiding voor evangelisten.

Door het aanleggen van tuinen wordt hier een experiment met socialen arbeid in het belang der bevolking genomen.

Te Tobelo is een ziekenhuis geopend met leprozerie.

15. DE KLEINE SOENDA-EILANDEN.

Er liggen in het Oostelijk deel van den Archipel zooveel kleine eilanden, waarvan enkele bijzondere beteekenis voor de Zending hebben, andere niet of nog niet, dat wij nu en dan een groep moeten samenvatten.

Men vindt op de verschillende kleinere kaarten:

A. Een overzicht van de **Kleine Soenda-eilanden**.

Een paar behooren tot het zendingsterrein der Indische Kerk; Bali tot dat van de Oost-Javaansche Kerk, Soemba tot dat der Geref. Kerken.

B. Bali.

Een belangrijk eiland, vooral uit het oogpunt van Land- en Volkenkunde. De bevolking is Hindoeïstisch. De Hindoe-kunstwerken en volksgewoonten trekken zeer de aandacht.

Pogingen van de Utrechtsche Zendings-Vereeniging in 1864 om hier het Evangelie te prediken, zijn mislukt, nadat in 1881 zendeling De Vroom er vermoord werd.

Een paar jaren geleden is er opnieuw een beweging naar het Christendom ontstaan, welke uit de bevolking zelf is voortgekomen. In het Zuiden heeft de Christian and Missionary Alliance eenigen tijd gewerkt; in het Noorden een 3-tal goeroes van de Oost-Javaansche Kerk. Een 300-tal Baliërs zijn reeds gedoopt. (De gebieden, waar de beweging naar het Christendom ontstond, zijn op de kaart gekleurd).

C. Lombok.

Op dit eiland is sedert eenigen tijd een zendeling van de „Christian and Missionary Alliance” gevestigd.

D. Soemba.

Zendingsterrein van de Gereformeerde Kerken, meer in het bijzonder van die in de provincies Groningen, Drente en Overijssel (met Oost-Friesland). De vroegere Chr. Geref. Kerk was hier al begonnen. Later namen de Geref. kerken het terrein over. Het werd verdeeld in 3 deelen: Oost-, Midden- en West-Soemba.

Er is een opleidingsschool voor voorgangers. Veel zorg is besteed aan het onderwijs, maar de bezuiniging op de subsidie deed veel te gronde gaan. Te Pajeti is er thans nog een normaal-leergang. Met de medische zending is een aanvang gemaakt.

E. Timor en de Zuid-Wester-eilanden.

Zendingsterrein van de Indische Kerk. Enkele gemeenten dateeren uit den tijd der O.I. Compagnie. In het midden der vorige eeuw behartigden zendelingen van het Ned. Zending-Genootschap de belangen dezer gemeenten. Door uitbreiding van het aantal hulppredikers werd deze arbeid ± 1870 opgenomen in het verband der Indische Kerk. Te Koepang is de predikant-voorzitter geplaatst. Daar is ook een opleiding van onderwijzers-voorgangers.

16. DE MOLUKKEN.

Weer een verzamelkaart, nu van eilanden, die men gemeenschappelijk met den naam: de Molukken aanduidt.

Deze eilanden behooren bijna alle tot de Indische Kerk.

Het centrum is Amboina, dat reeds voordat de O.I. Compagnie er kwam gekerstend werd. Later ging het eiland over in handen der Compagnie en werd het een bolwerk van het Protestantisme. De bevolking van Ambon heeft veel jonge mannen en vrouwen uitgezonden in den arbeid der Utr. Zendingsvereeniging in de Molukken, vooral op Halmahera en Nieuw-Guinea.

In de 19e eeuw behartigde het Ned. Zend. Genootschap de belangen dezer gemeenten, totdat zij door uitbreiding van het aantal hulppredikers in 1867 overgingen in het verband der Indische Kerk.

Thans is Ambon het centrum van de Moluksche Kerk, die in zich vereenigt oude gemeenten uit den Compagniestijd en jonge gemeenten, die ontstaan zijn uit zendingsarbeid van hulppredikers en de gemeente van Ambon.

Het eiland Boeroe, dicht bij Ambon, behoort, voorzoover het het Zuiden en het Binnenland betreft tot het terrein der Utrechtsche Zendings-Vereeniging. De gemeenten in het Noorden worden verzorgd van Ambon uit.

Het aantal Christenen is er 3400.

17. NIEUW-GUINEA.

Ongeveer de helft van Nieuw-Guinea staat onder Nederlands gezag. Langs de Noordkust tot aan de grens van het Australisch mandaatsgebied en op de eilanden langs die kust, verder langs de Westkust tot de Mac Cluergolf vindt men de zendingsposten der Utrechtsche Zendings-Vereeniging. Op de Zuidkust

werkt de Roomsche-Katholieke Missie. Het werk te Fak-Fak is door de Utr. Zend.-Vereen. overgedragen aan de Indische kerk, die haar werk Westelijk uitbreidde tot de Argoeni-baai en de streek van de Mimika.

Het werk werd in 1855 begonnen door een paar zendeling-werklieden, Ottow en Geissler. De Utrechtsche Zendings-Vereeniging zond er in 1862 haar eerste zendelingen heen: Van Hasselt, Otterspoor en Klaassen. In 1865 werd het pas begonnen werk door een hevige aardbeving uiteengerukt. Onder veel teleurstellingen en met veel offers zette de Utr. Zend.-Vereen. haren arbeid voort. In 1907/8 openbaarde zich een krachtige beweging naar het Christendom. Thans zijn er een 65.000 Papoea's op dit terrein gedoopt. Toch is het werk nog slechts beperkt tot de kustplaatsen en de eilanden. Verwacht wordt, dat het binnenland zich spoedig voor de Evangelieprediking gaat openen. Daarin liggen nog ongekennde perspectieven, vooral nu het eiland overstroemd zal worden door de Westersche cultuur, wanneer in den bodem olie en goud worden gevonden.

Er werken thans 17 Europeesche zendelingen, ter zijde gestaan door 15 zendeling-vrouwen.

Te Miei vindt men de opleidingsschool voor Papoesche voorgangers-onderwijzers, onder leiding van 2 zendelingen.

Te Seroel op Jappen is het eerste ziekenhuis geopend onder leiding van een zendeling-arts. Te Korido op Biak is een hulpziekenhuis onder leiding eener vroedvrouw-verpleegster.

18. SURINAME.

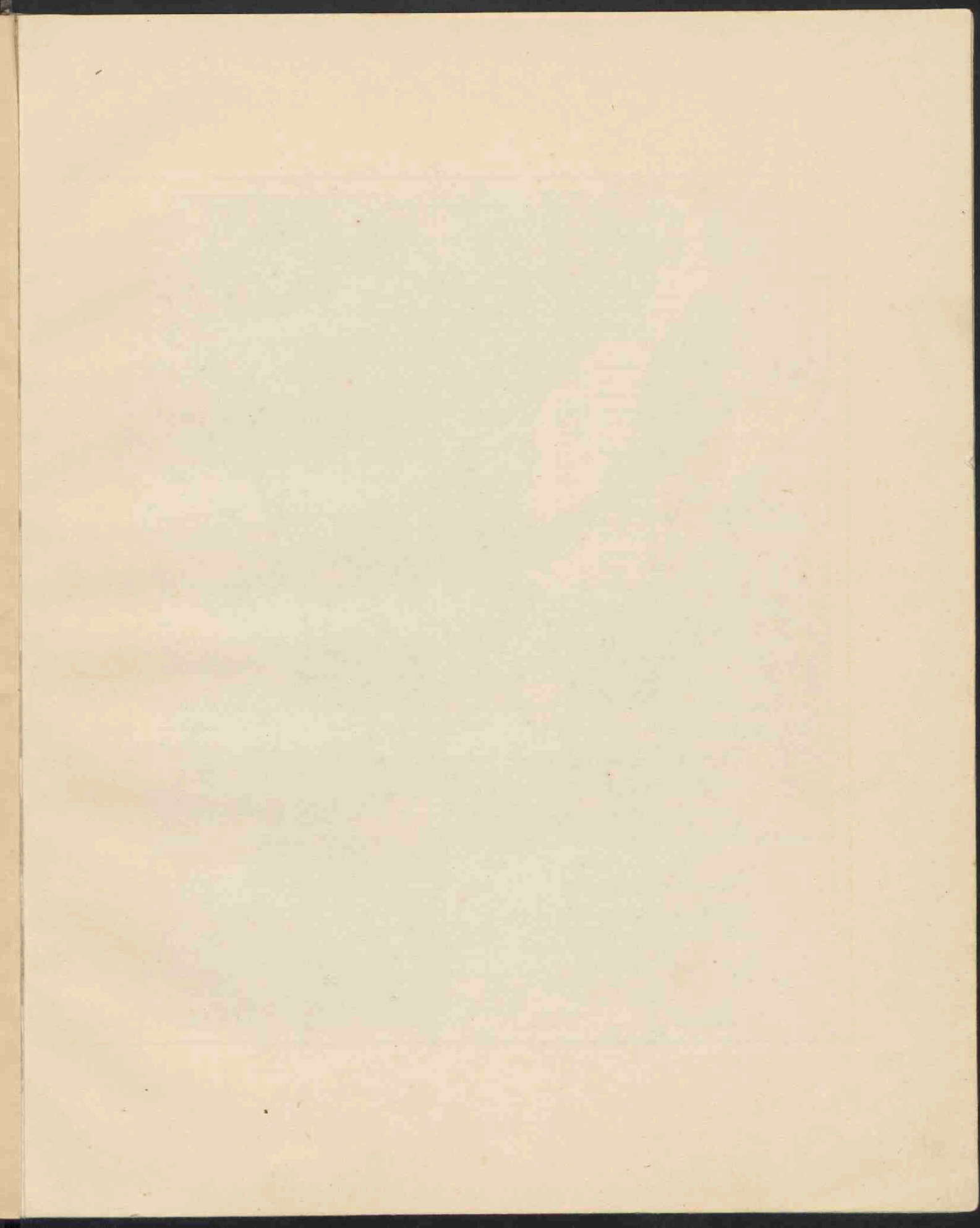
Ten besluite een bezoek aan Suriname (West-Indië). Daar werkt al meer dan twee eeuwen de Evangelische Broedergemeente met groote trouw en toewijding. Bij de reorganisatie der Broedergemeente tengevolge van de sedert den wereld-oorlog gewijzigde toestanden en verhoudingen, werd het Zeister-Zendings-Genootschap, dat tot nu toe een hulpvereeniging van Herrnhut was, een zelfstandige Zendingscorporatie, aan welke de behartiging van het werk in Suriname werd opgedragen. Door dit besluit is het werk in Suriname mede ten laste gebracht van de Nederlandsche Christenheid, die er tot nu toe wel veel waardeering, maar weinig geld voor beschikbaar gesteld heeft.

Het werk in Suriname was moeilijk in den tijd, toen de negers nog slaven waren, en het bleef moeilijk, toen de slaven eenmaal waren bevrijd en weinig arbeidslust meer vertoonden. Toch is er onder de vroegere slavenbevolking een Creolen-kerk ontstaan met Paramaribo als centrum. Het kost echter veel inspanning om deze kerk tot zelfonderhoud te brengen.

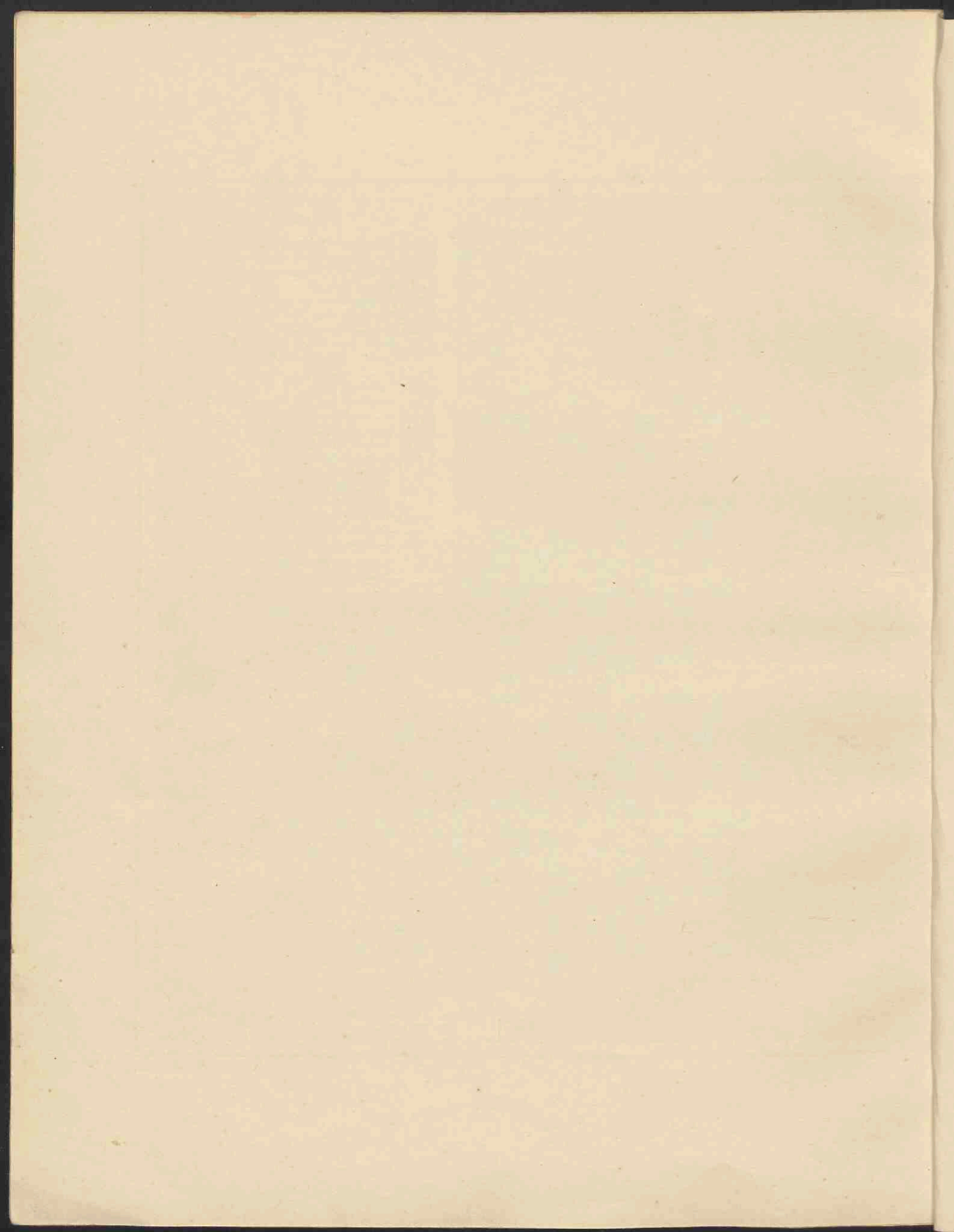
Van deze kerk gaat uit het zendingswerk onder de **Boschnegers**, die in vroeger jaren de slavernij ontvluchtten en in de ontoegankelijke bosschen een schuilplaats zochten. Men moet langs de breede rivieren trekken om in het binnenland door te dringen.

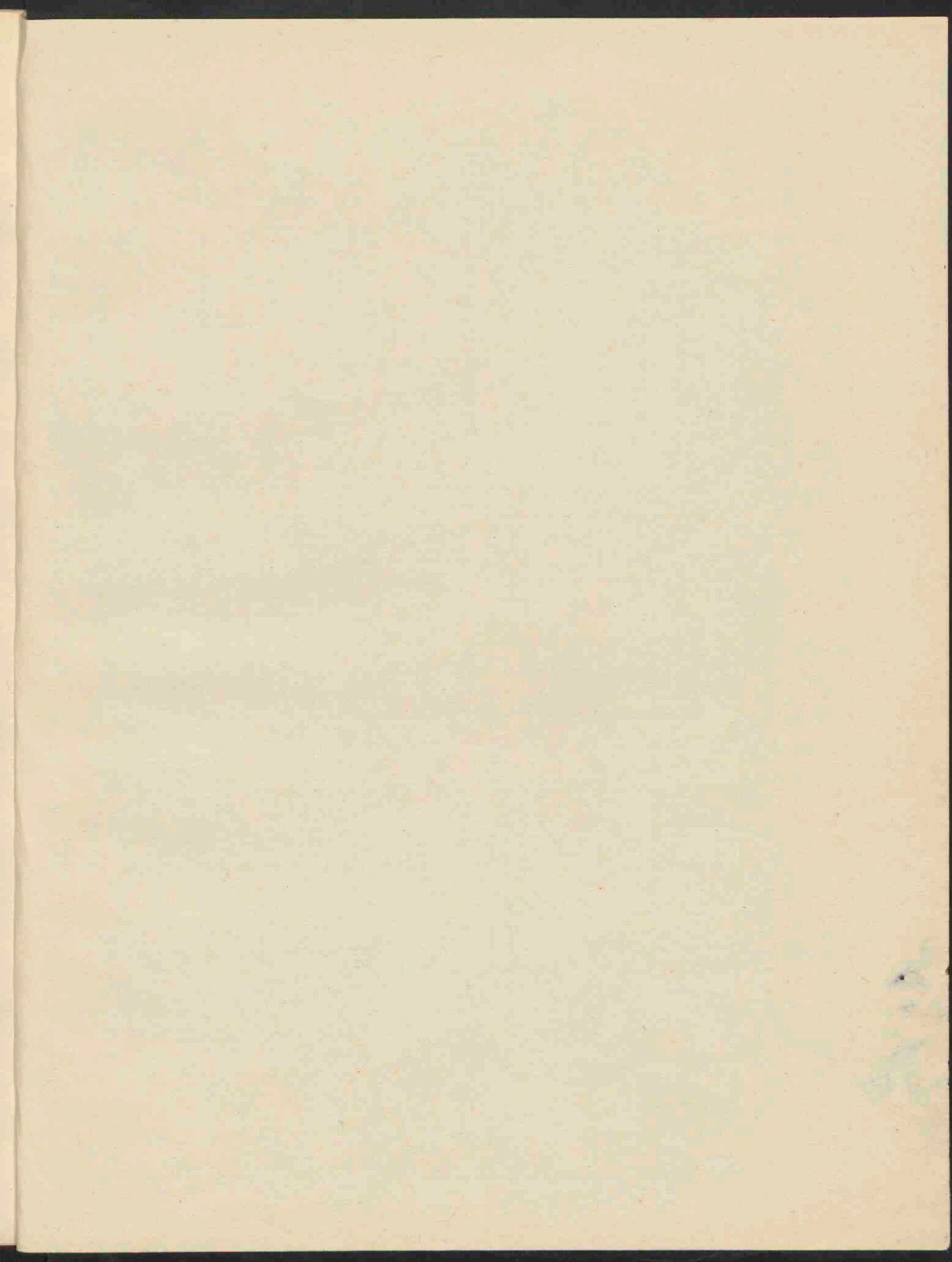
Daar de vroegere slaven weigerden in loondienst te arbeiden, zijn vele Britsch-Indiërs en Javanen ingevoerd. Onder deze immigranten heeft zich zendingswerk ontwikkeld, en in dit werk nemen de internaten een voorname plaats in. Naast Duitsche zendelingen zijn hier ook enkele Nederlandsche zendelingen werkzaam.

Het medische werk bepaalt zich voornamelijk tot verpleging van melaatschen. In Paramaribo zelf heeft het werk der Inwendige Zending, en daaronder het jeugdwerk, groote beteekenis.

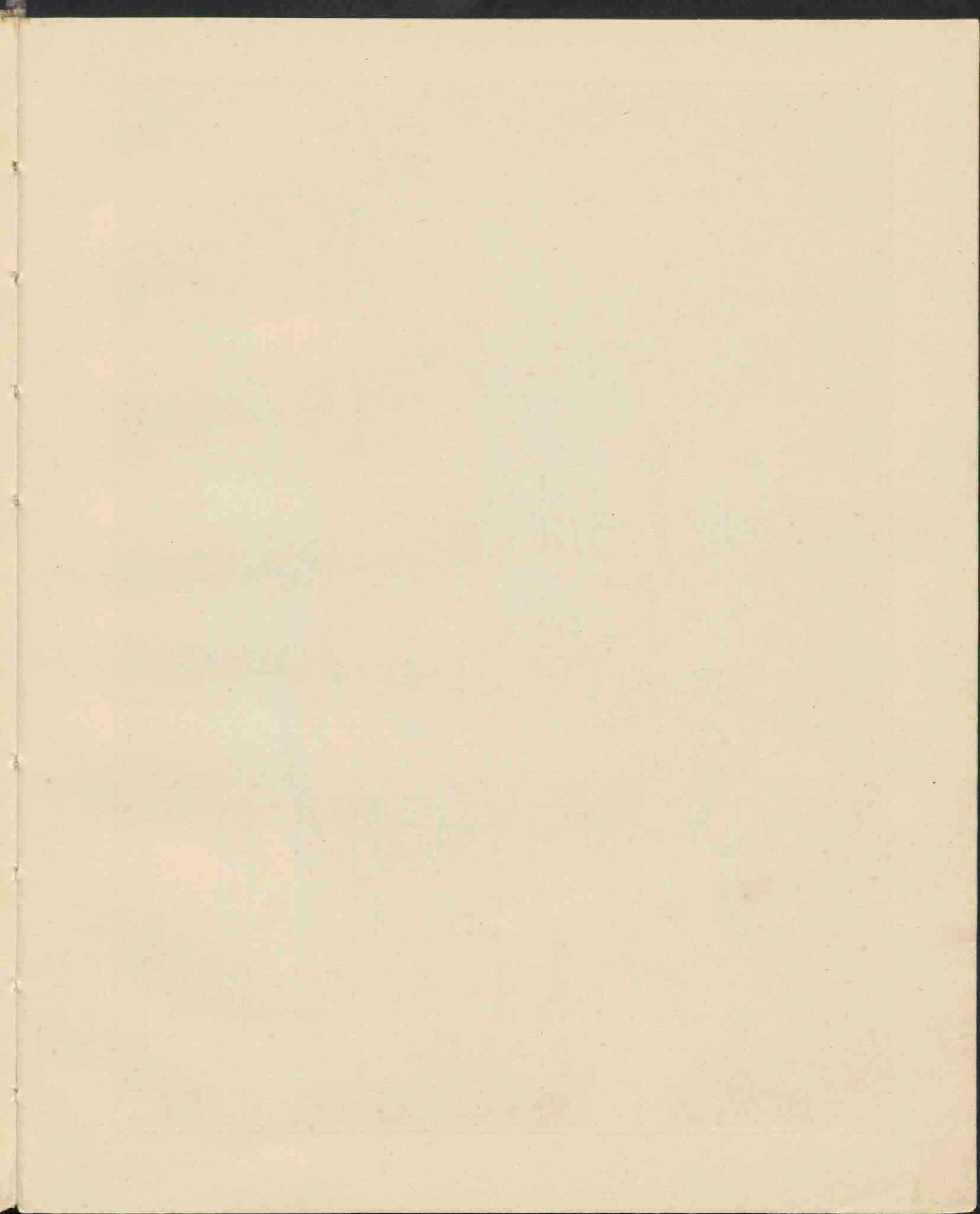

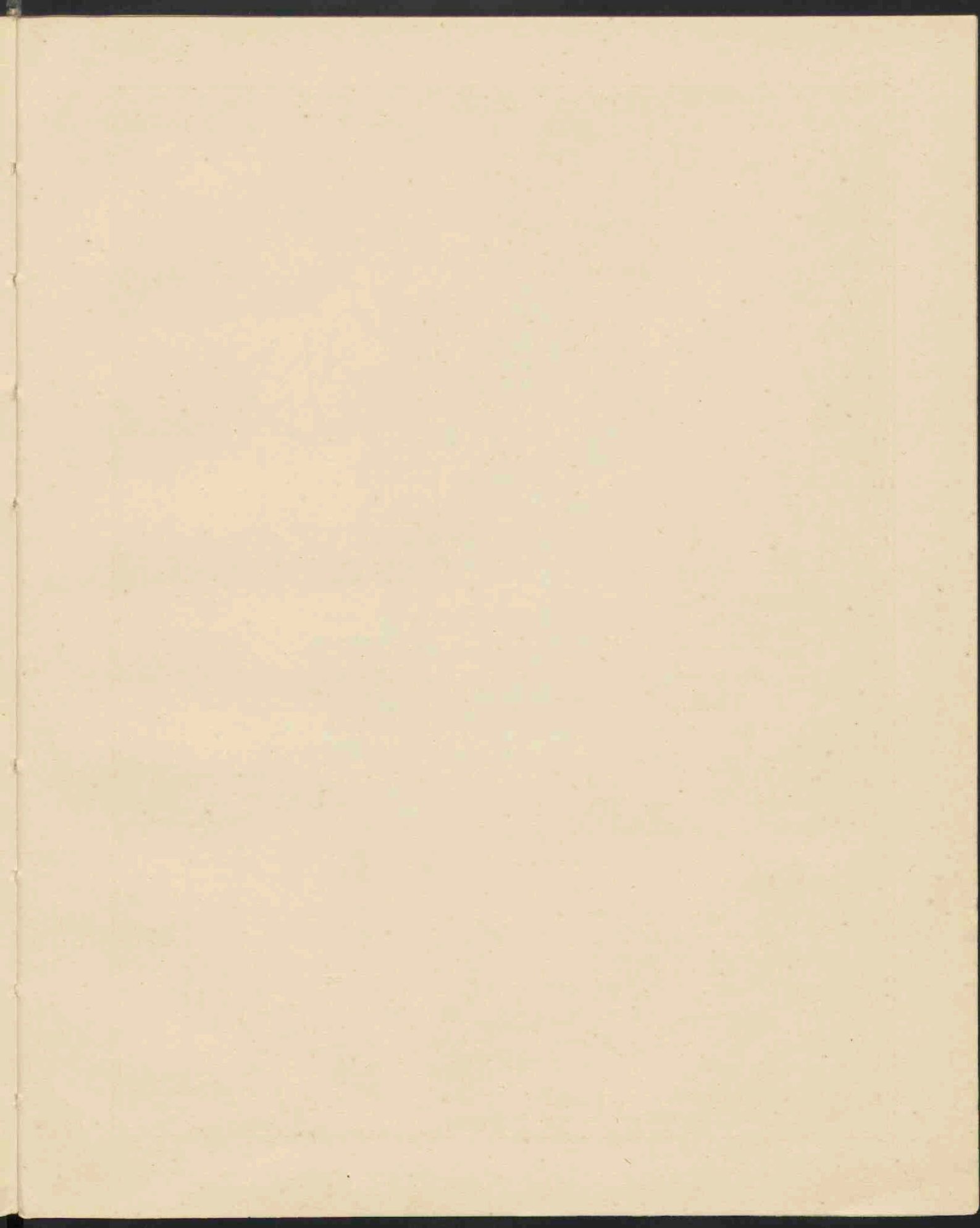

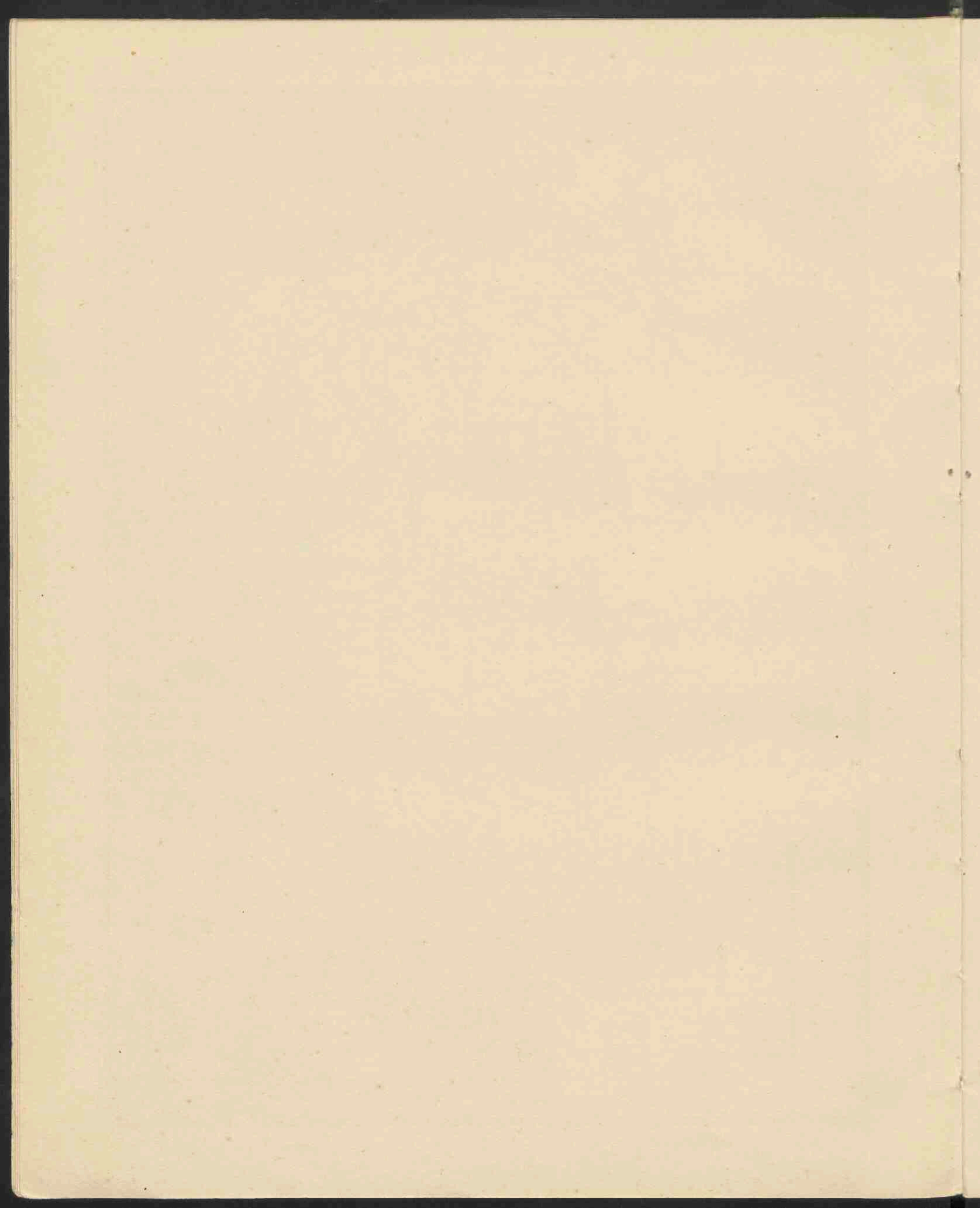

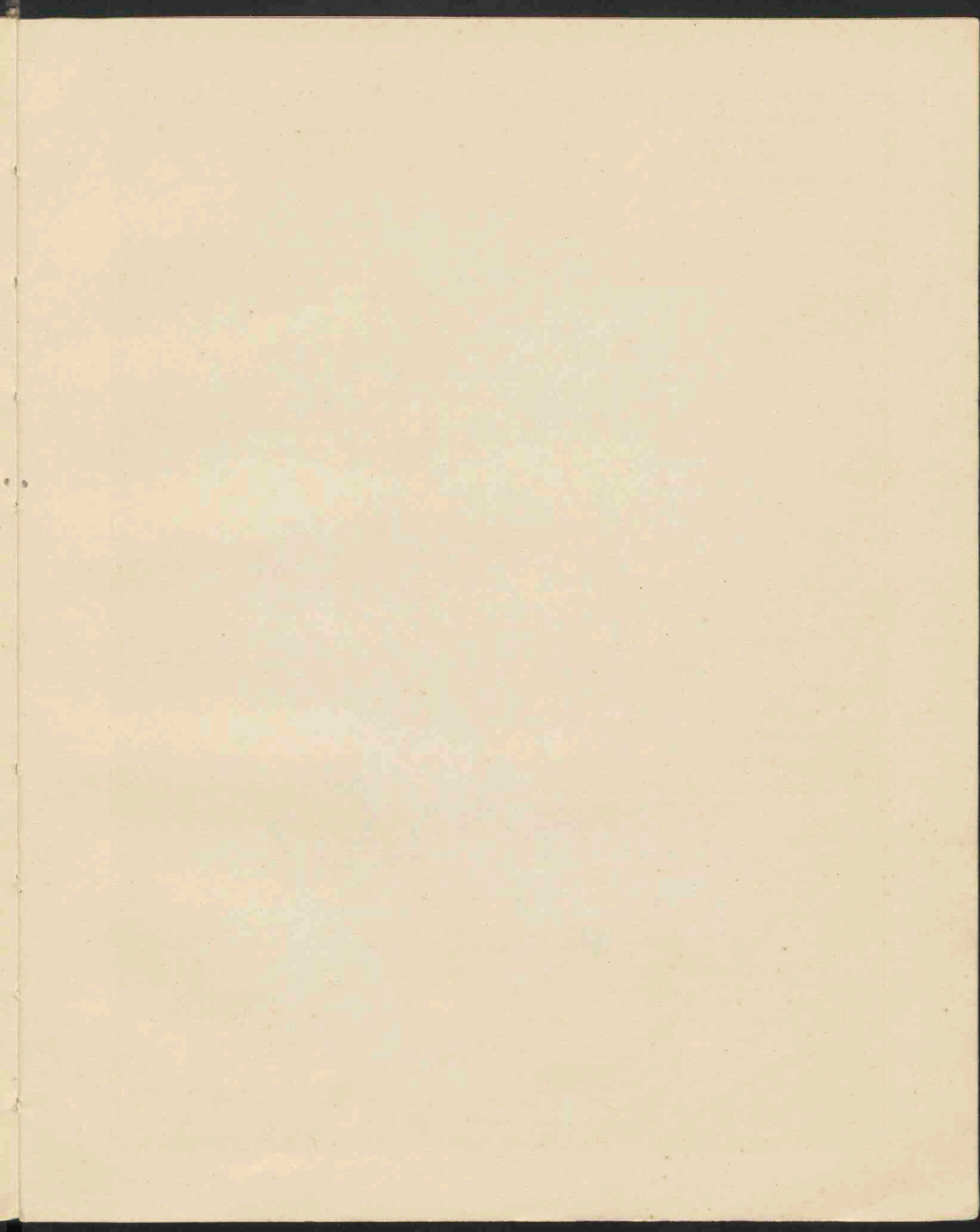

NOORD-OOST CELEBES

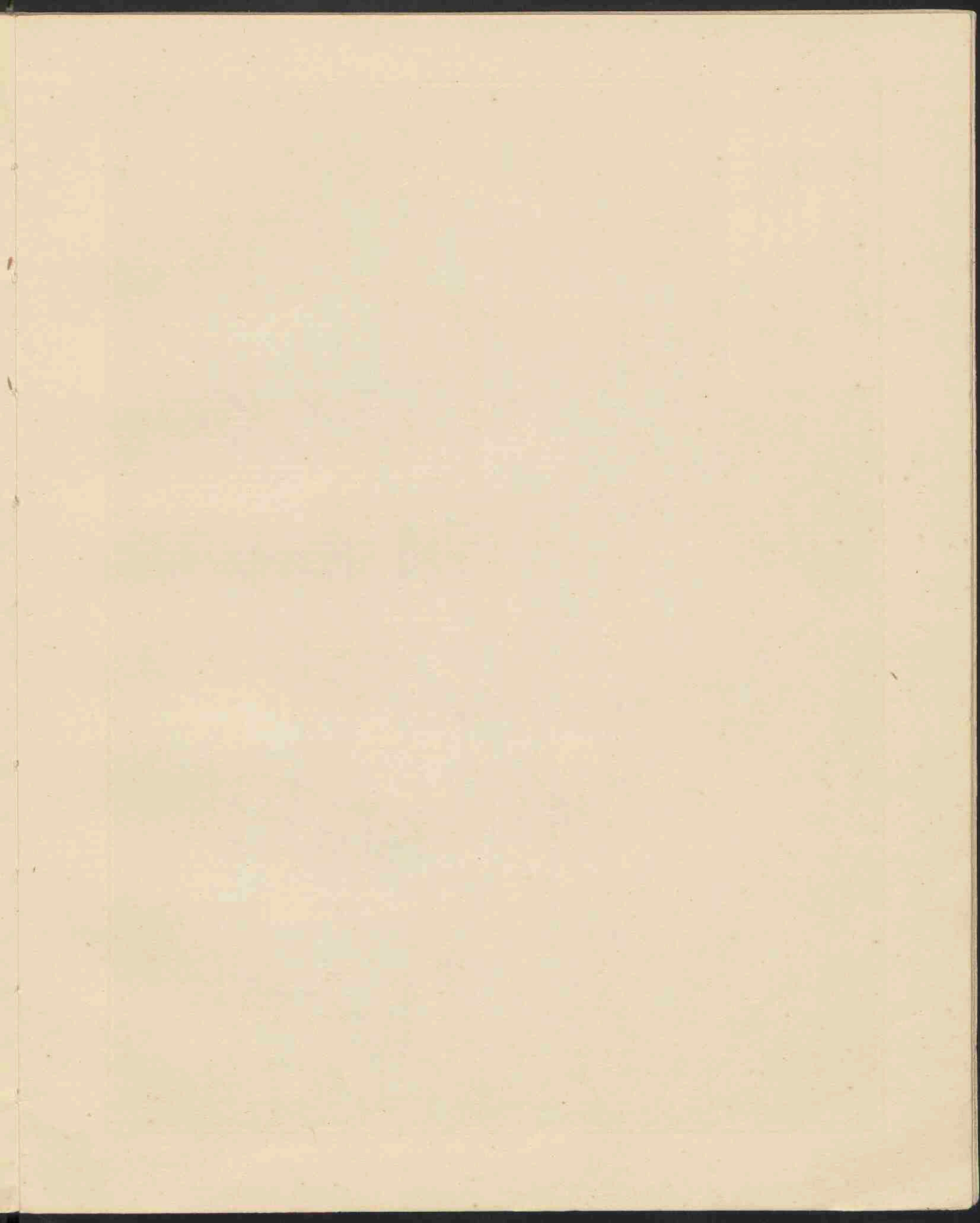
DE MINAHASSA

Schaal 1 : 800.000

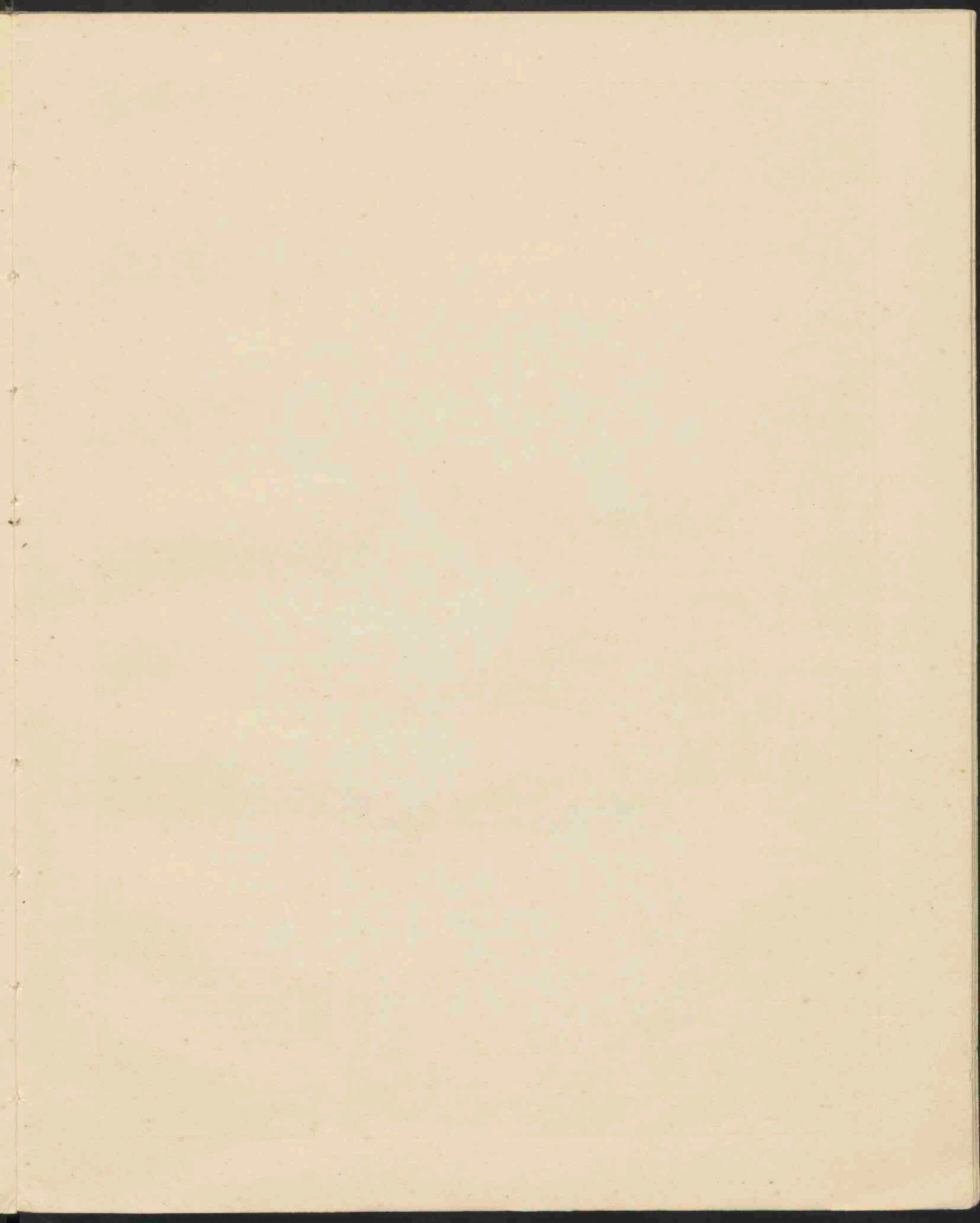
- Terrein van de Minahassische kerk.
 Autoweg
 Paardenpad

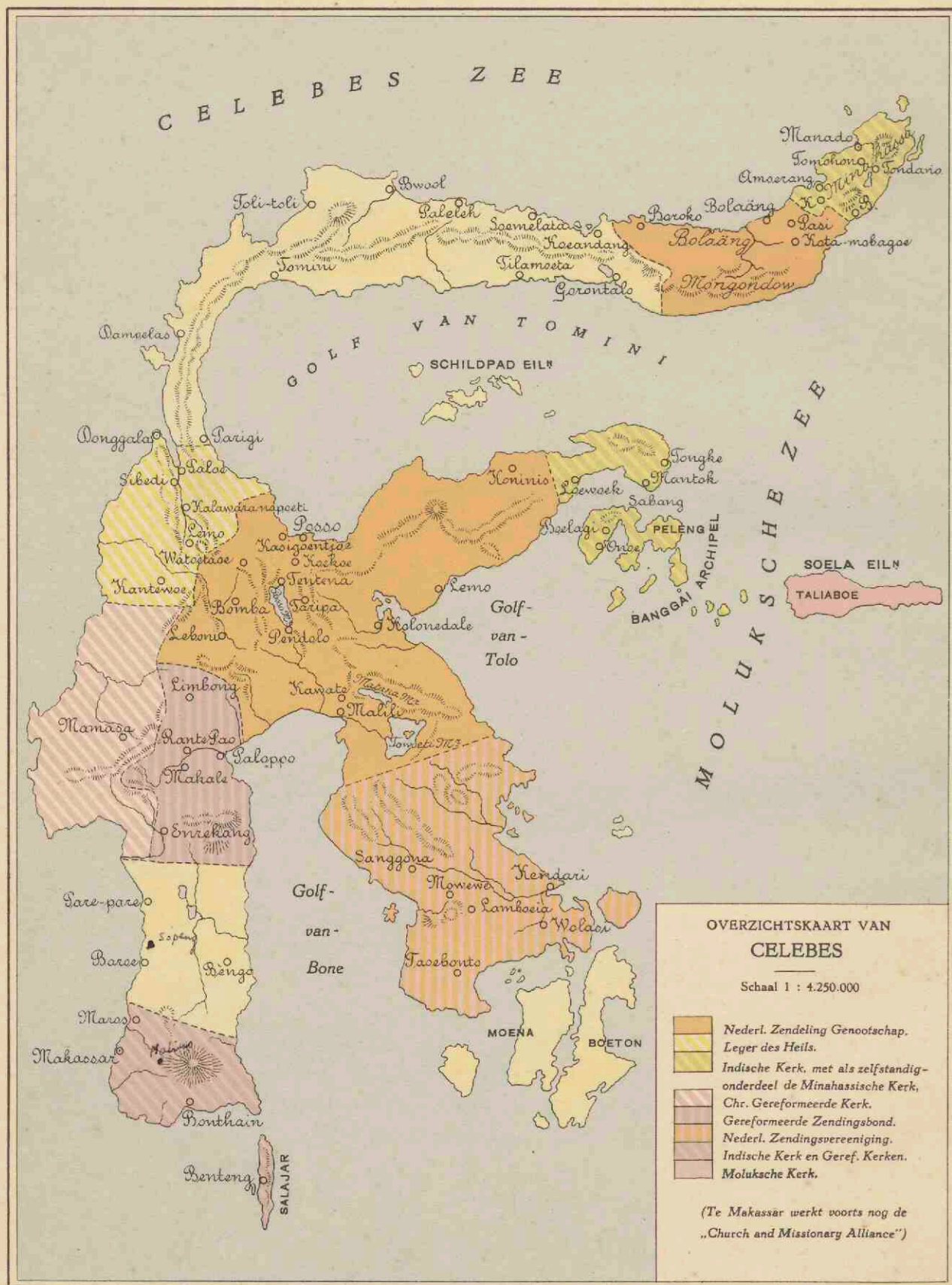

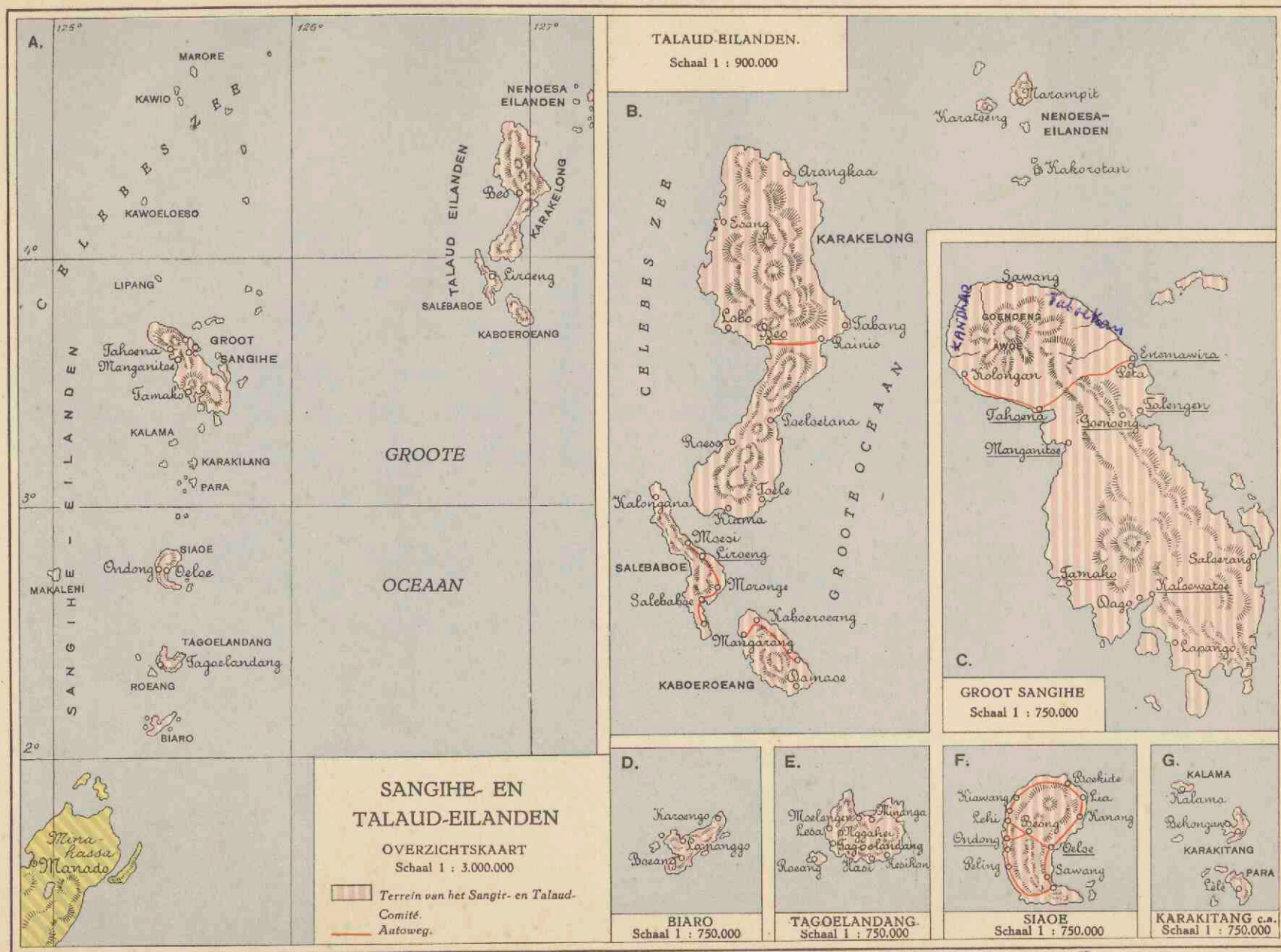

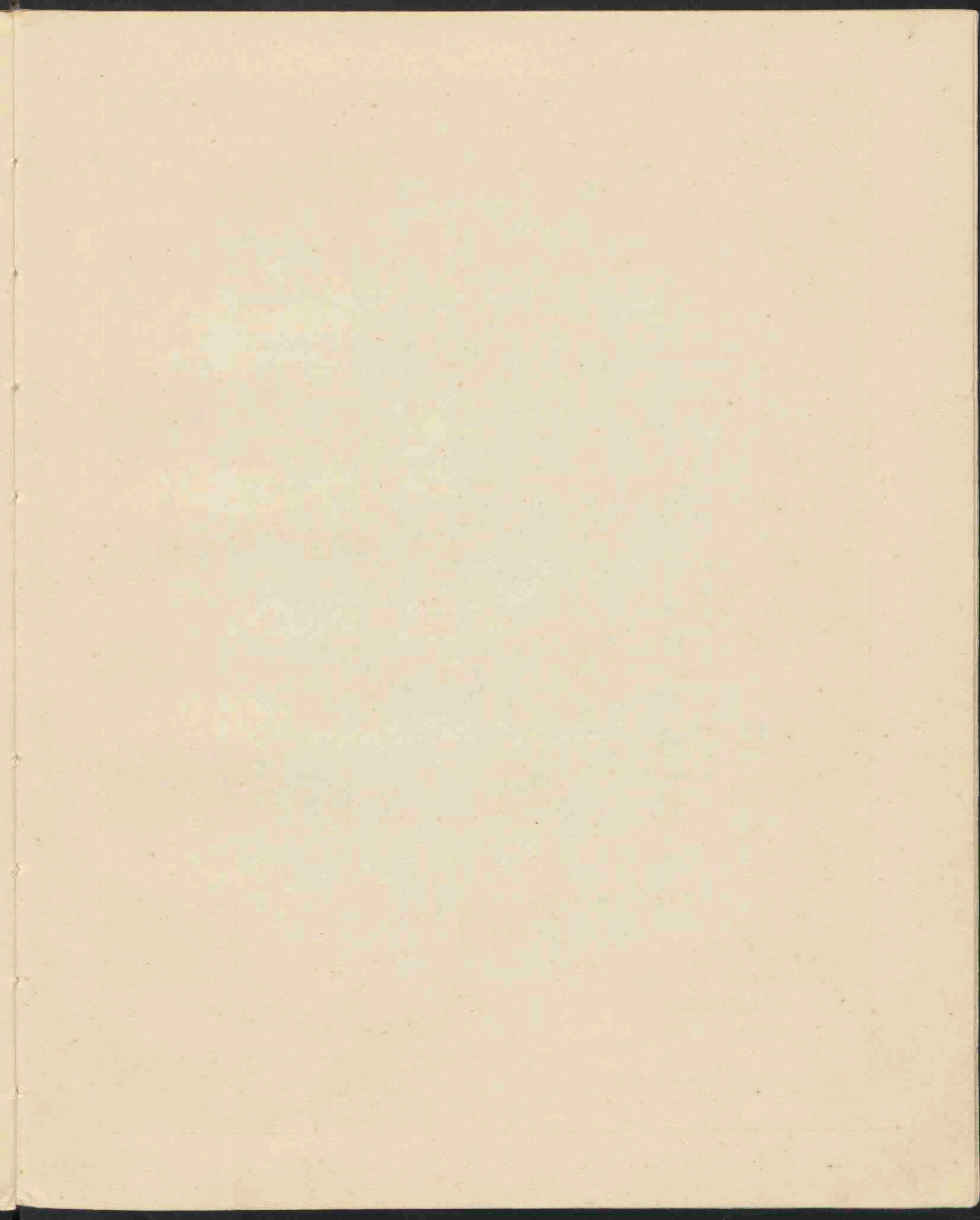

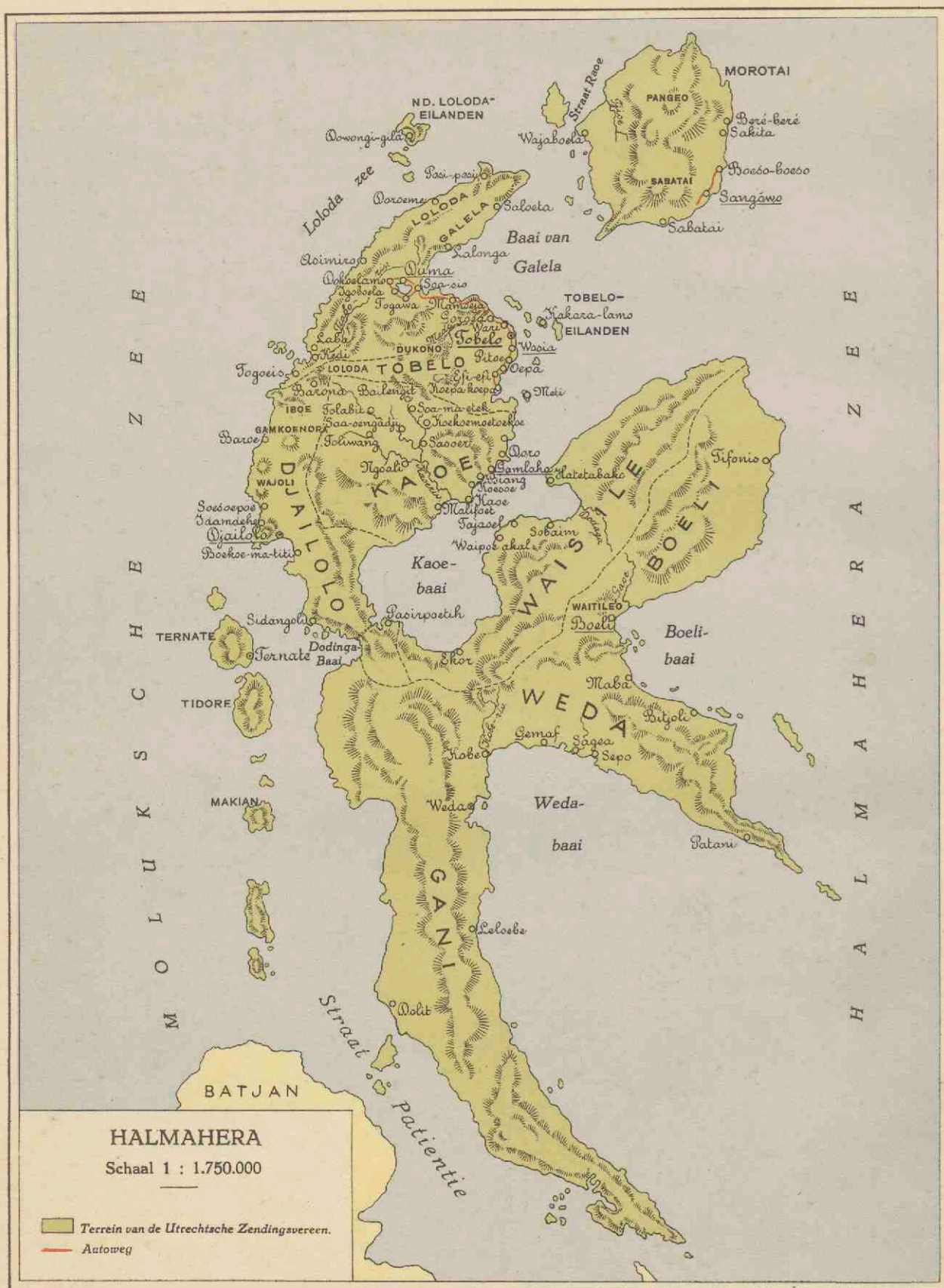

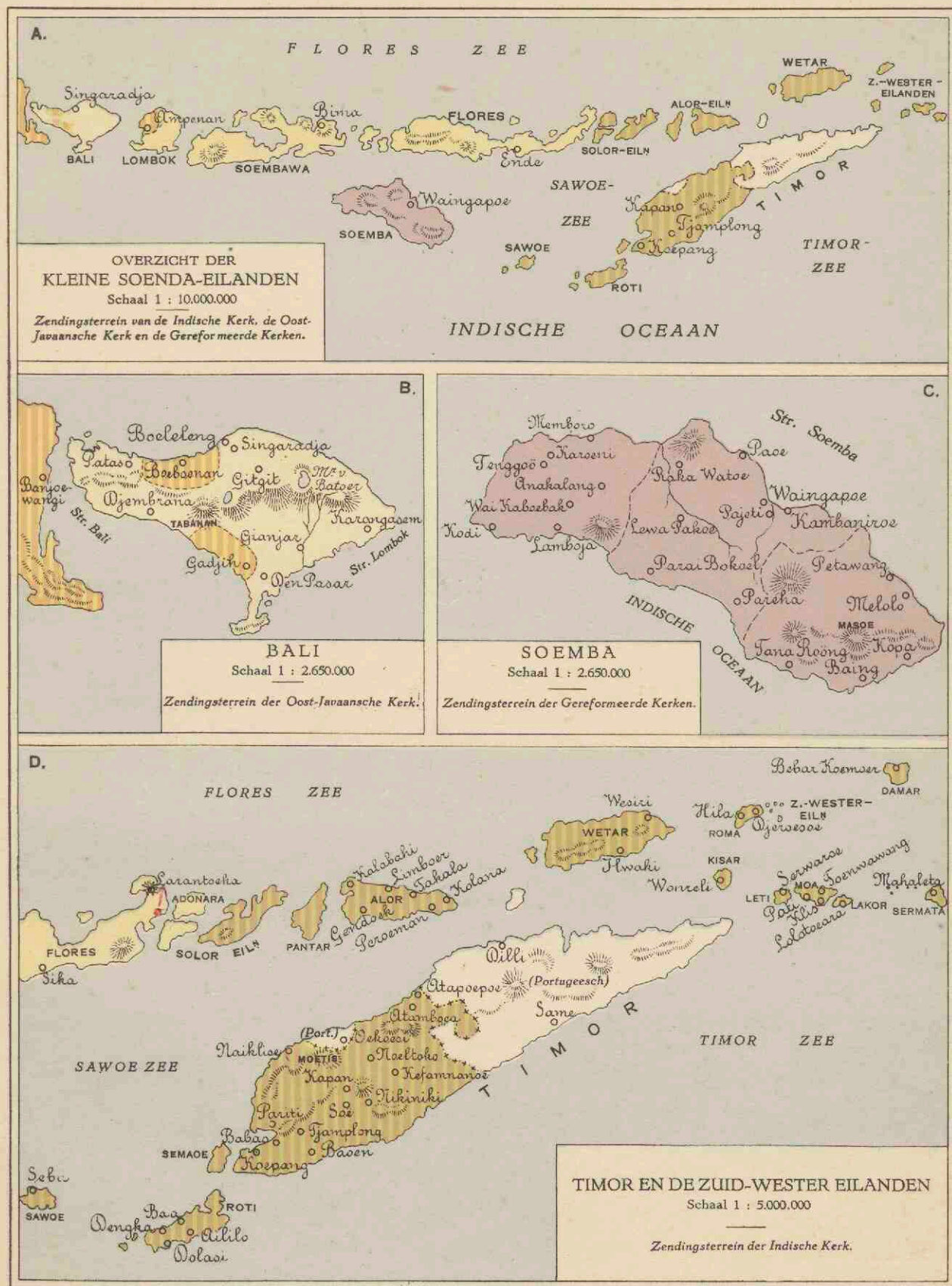

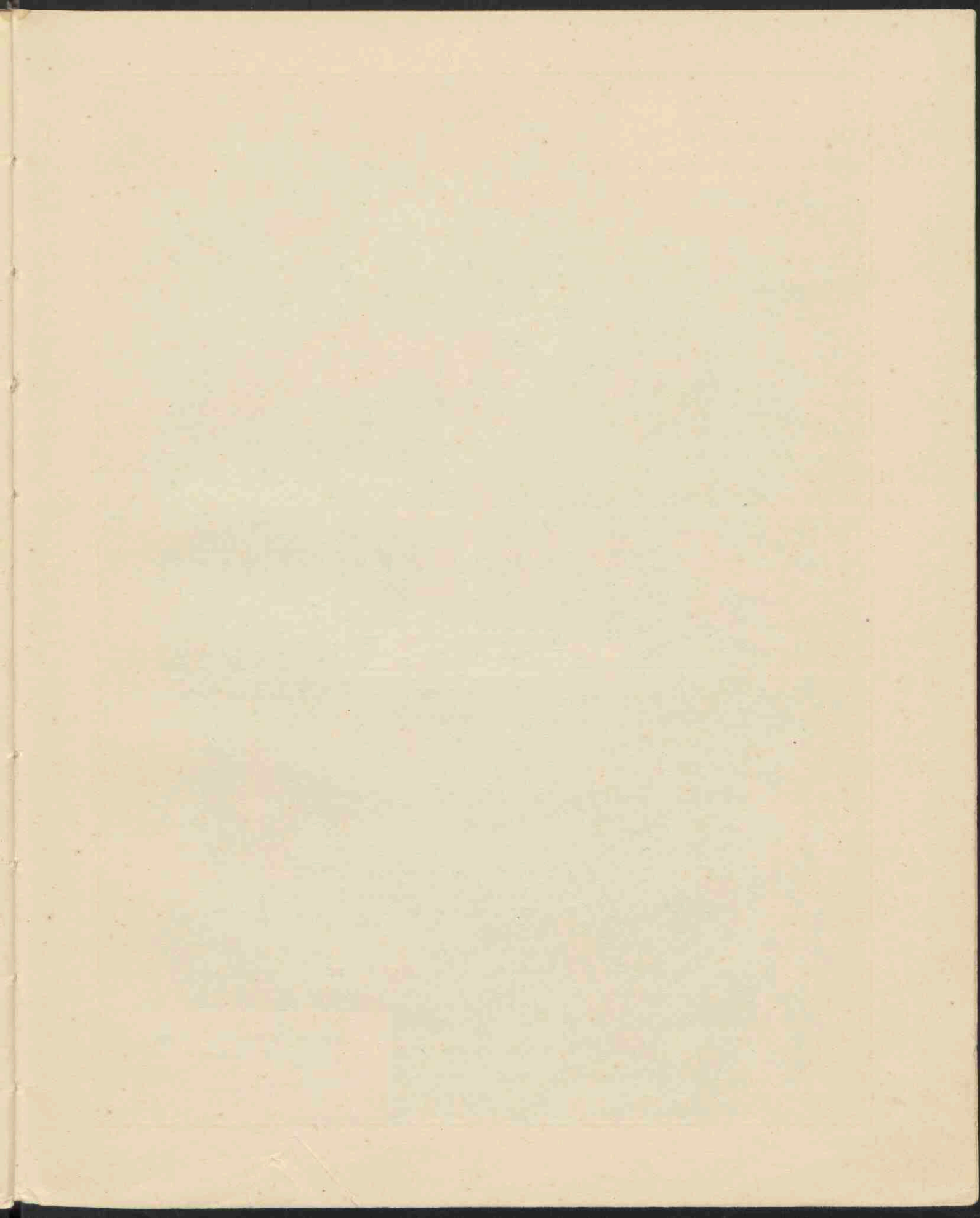

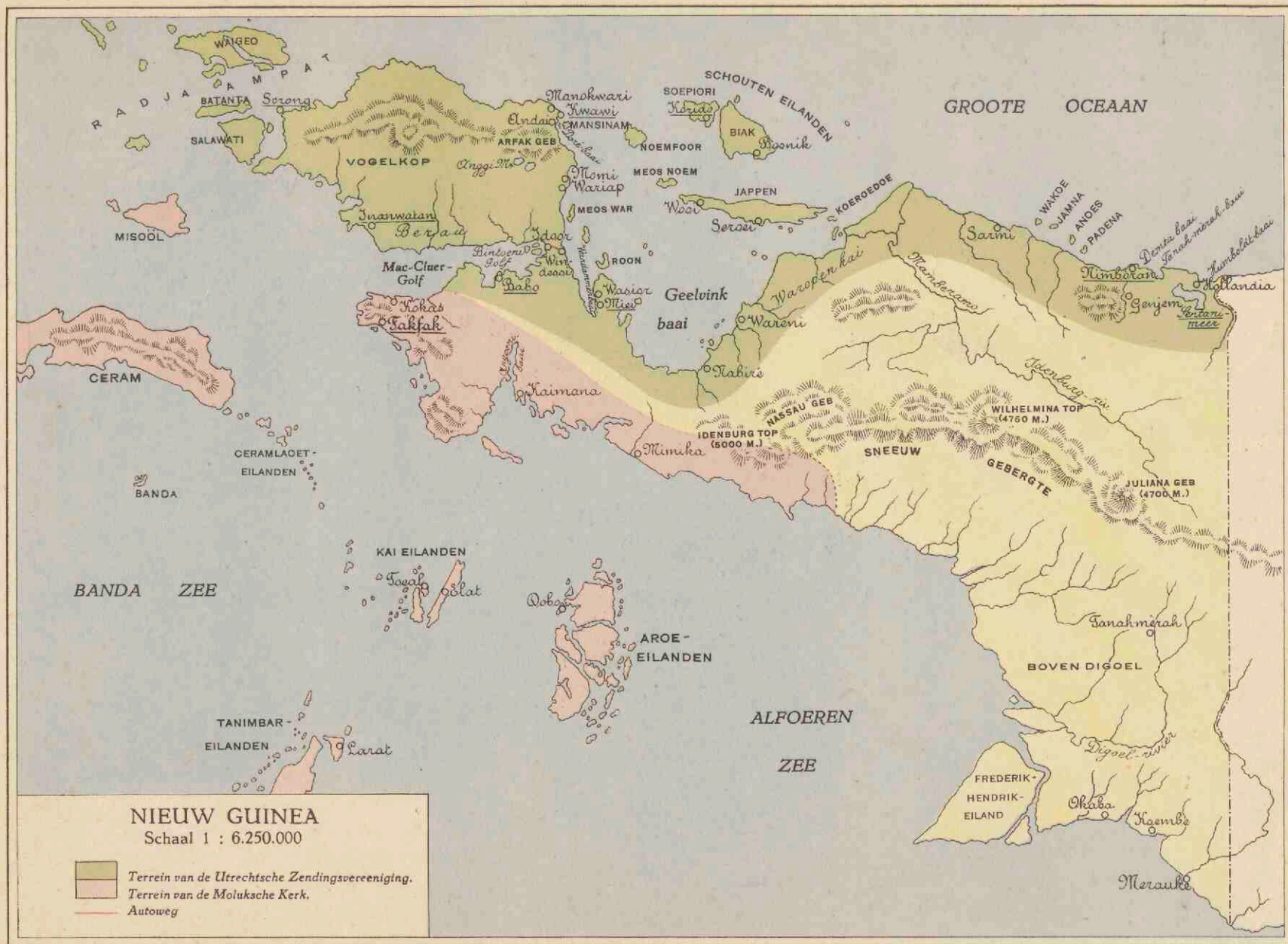

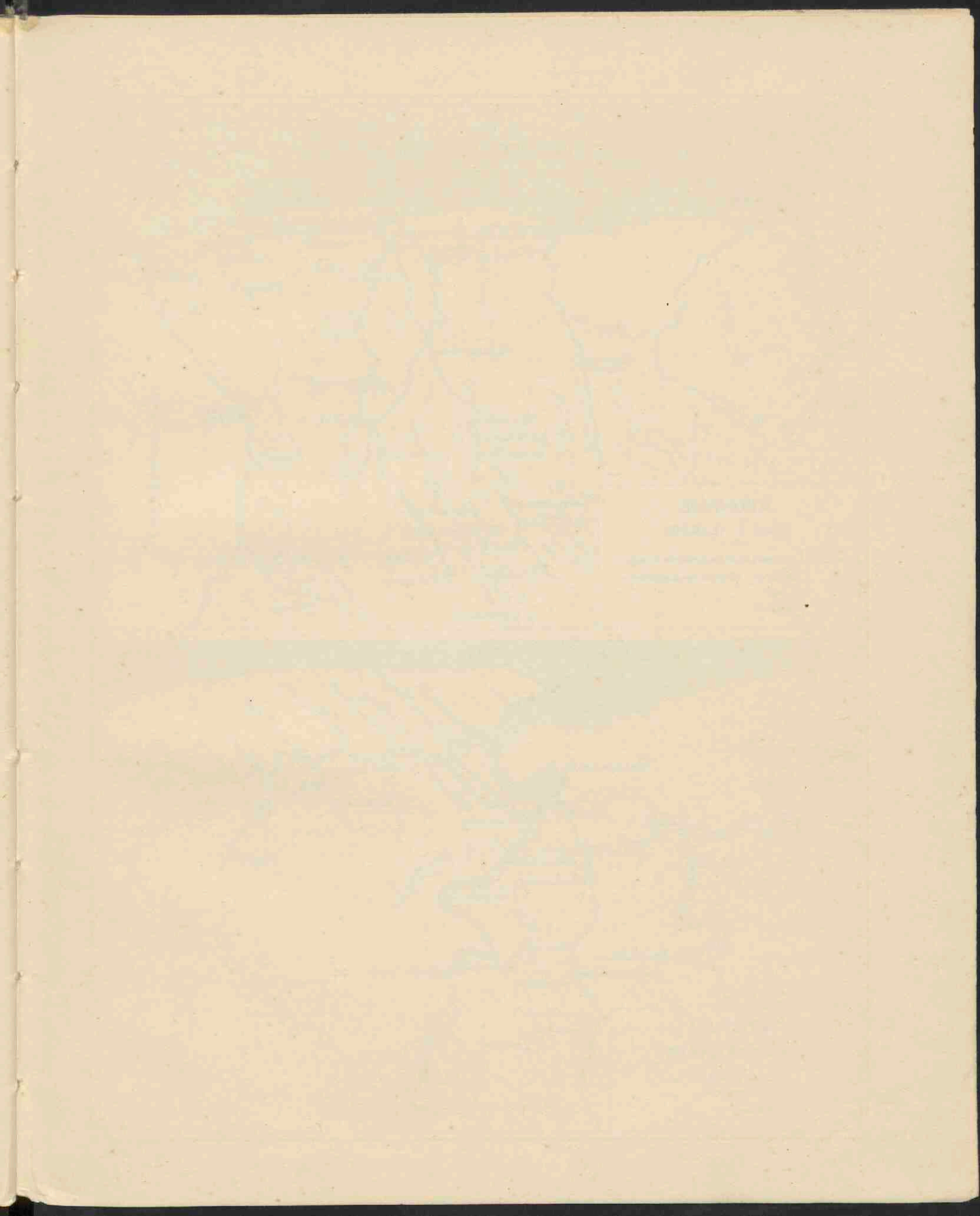

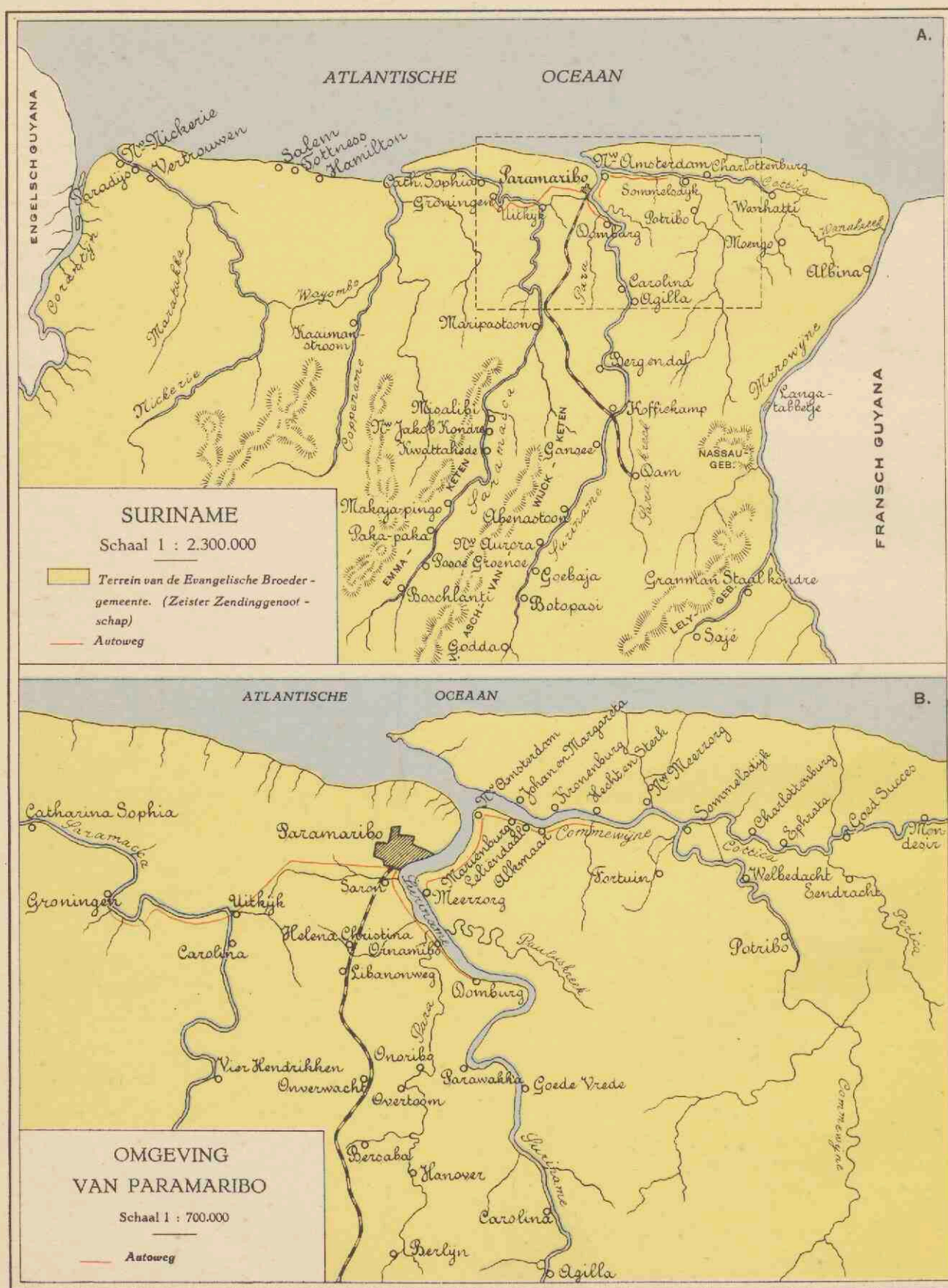

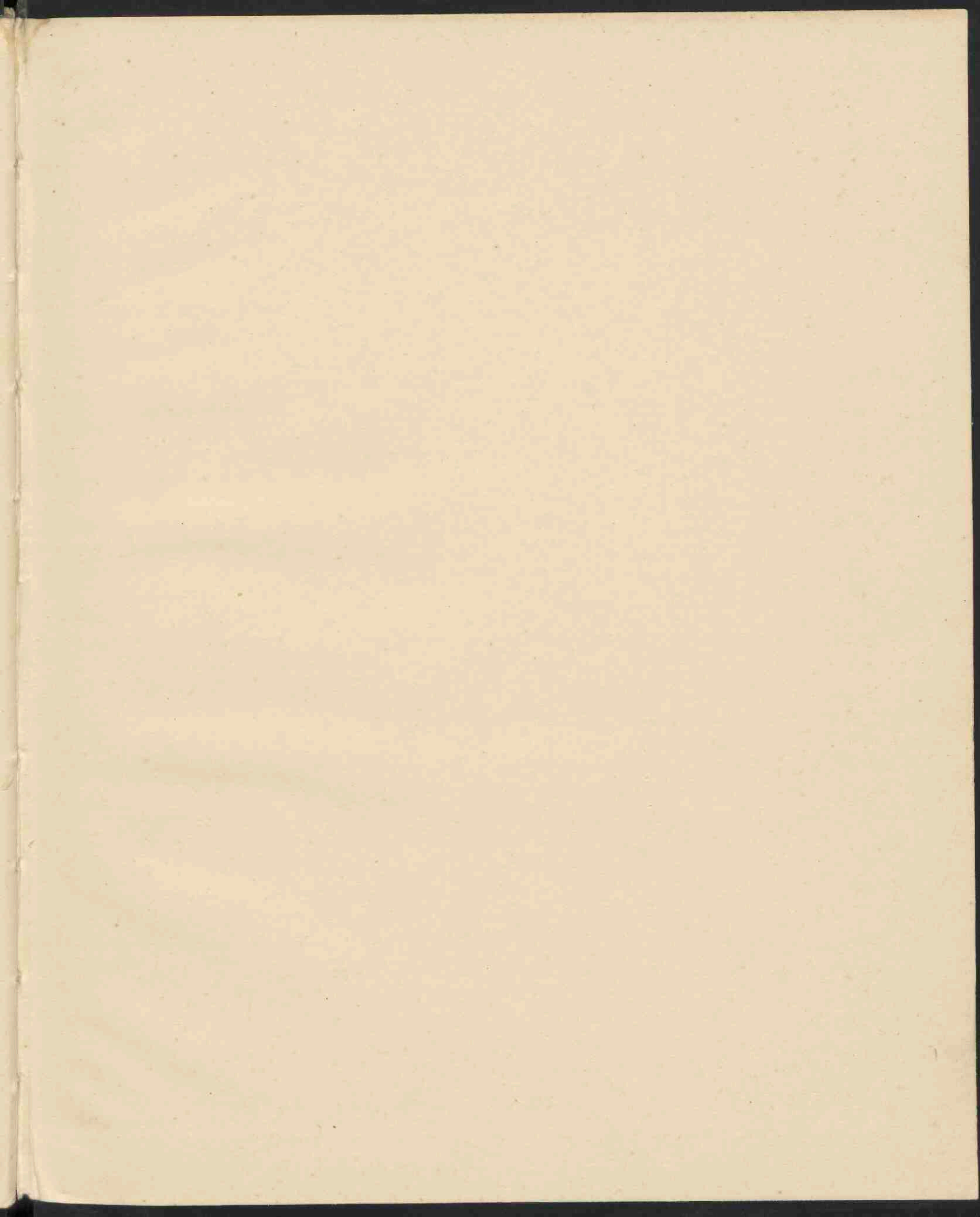

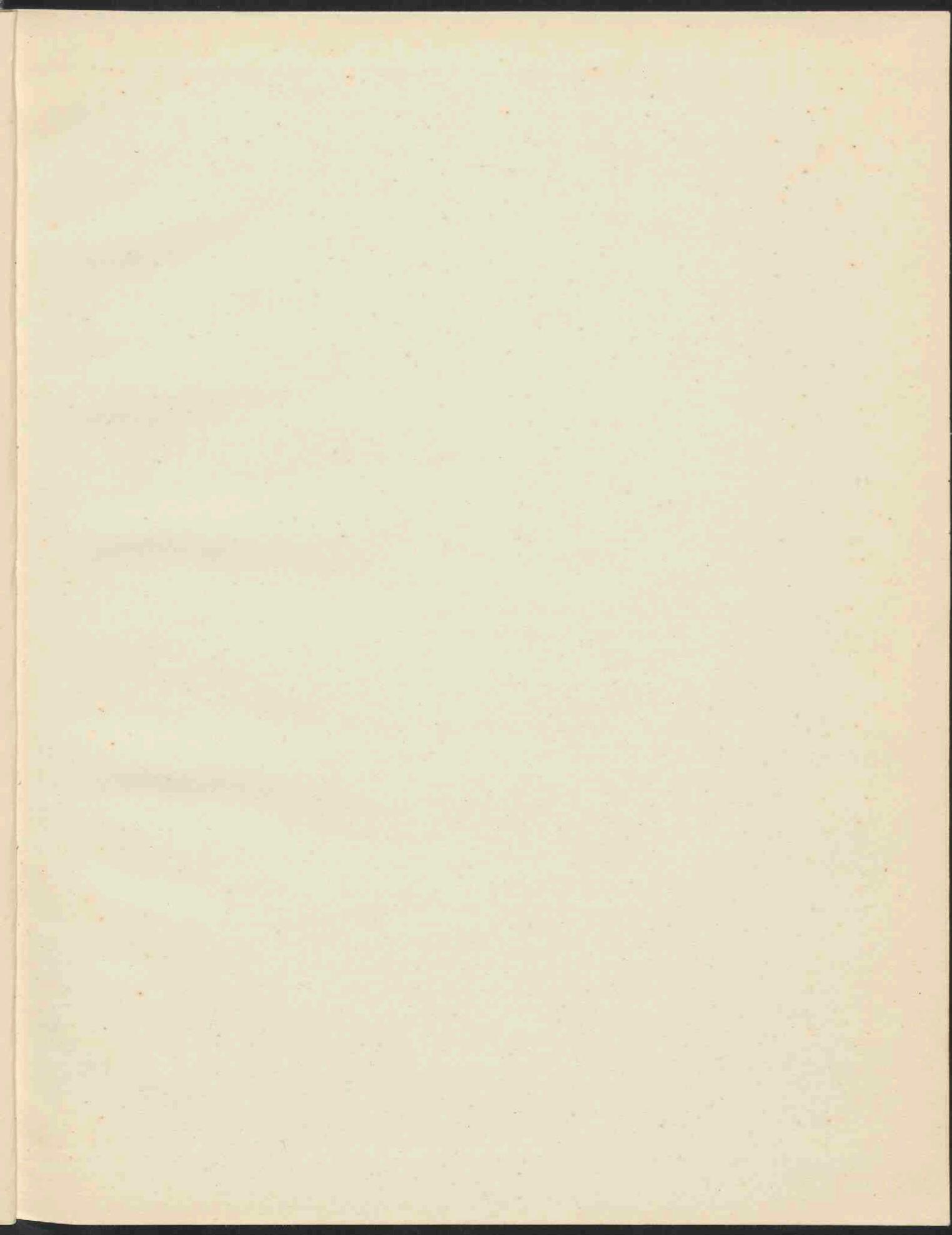

243 4301

~~the~~ Celebes

